STUDIJ
ORICA
KAN

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 72 (2691) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, četrtek 25. marca 1954 Cena 20 lir

Reševanje krize je treba načeti pri strženu ter jo končno rešiti v območju gospodarskih in političnih odnosov med Trstom in Italijo, ki jih je treba korenito spremeniti.

V AKCIJO ZA PREKLIC SRAMOTNEGA DOGOVORA!

Poziv delavcem CRDA

Sinoči so se sestali člani aktiva Razrednega sindikata, da bi razpravljali o zadnjih dogodkih v CRDA. Najprej je tov. Luxa orisal razvoj vprašanja delavcev v barakah in poudaril, da ostavka tajnika kovinarjev ES Semillija ne reši ničesar. Pojasnil je pravi značaj referenduma, ki ga predlagajo ES, ter dejal, da ni pričakovati, da bi delodajalci morebitni ugodni izid referenduma priznali. Zato je treba uradno preklicati sporazum, kar pa morajo podpreti vsi delavci z odločno akcijo.

V diskusiji so člani aktiva poudarili, da lahko prepreči uresničenje omenjenega sramotnega sporazuma samo delavci v ladjedelnicah in v Tovarni strojev po svojih tovarniških odborih. Zato je treba sklicati v delovnih prostorih skupščine, na katerih bodo delavci jasno izjavili, da sporazuma ne sprejmejo ter da ostanejo vsi tudi po 1. aprilu na svojih delovnih mestih. Taka akcija je nujna, ker se bliža datum, ko bi moral stopiti sporazum v veljavo.

Aktiv Razrednih sindikatov je po diskusiji in analizi položaja v sindikalnem sporu o delavcih v tovarni CRDA, ki bi morali biti s 1. aprilom začasno odpuščeni z dela, naslovil na vse delavce CRDA v Trstu naslednji poziv:

Delavci Tovarne strojev in ladjedelnic sv. Marka in sv. Roka!

Dogovor o začasnem odpustu 1500 delavcev tovarn CRDA v Trstu z dela, sklenjen 17. marca, lahko brez nadaljnjega presojanja označimo za korak, ki je zgrešen, zamovoljen in skrajno škodljiv za vse tržaške delavce. To sindikalno dejanje so odločno obsodili neposredno prizadeti delavci, ogromna večina vseh ostalih delavcev podjetij CRDA, vse delavsko javno mnenje v Trstu, Razredni sindikati, celo Zveza enotnih sindikatov in delavski tisk.

Združenje industrijcev in urad za delo dajata razumeti, da ne nameravata upoštevati tega splošnega nasprotovanja katastrofalnemu sporazumu, temveč zahtevata, naj se na določeni dan izvede.

Delavci CRDA! Upoštevati je treba tudi, da za znatno število delavcev Tovarne strojev ter ladjedelnic sv. Marka in sv. Roka ni mogoče smatrati, da jih veže omenjeni dogovor, ki sta ga sklenila sindikata kovinarjev Delavske zbornice in Enotnih sindikatov in da v tovarni predstavljata ves delovni kolektiv tovarniški odbor in notranja komisija. Zato vam predlagamo in vas pozivamo, da takoj zahtevate od teh reprezentativnih tovarniških organov sklicanje enotnih skupščin, na katerih bi delavci dali svojim predstavništvom mandat, da obvestijo ravnateljstva treh tovarn o odločnem nasprotovanju delavcev poskusom, da se 1. aprila začne izvajati sporazum, ki ga je ves tržaški delavski razred že zavrgel!

ŠE VEDNO KOLEBANJE o preiskavi o smrti Vilme Montesi

Akti s procesa proti Mutu še niso bili izročeni drž. pravdništvu - Izsiljevanje vatikanskega glasila - Piccioni še vedno zun. minister - Vohunska afera v Apuliji

(Od našega dopisnika)

RIM, 24. — Skoraj noben italijanski časopis ni danes objavil poročila o gospodarskem položaju Italije, ki ga je včeraj v poslanski zbornici prebral minister Vanoni. Res da je bilo poročilo objavljeno že poprej in da je tisk večinoma že prinesel izvlečke, vendar pa je značilno, da se nihče ponovno ni spomnil hiperoptimističnega Vanonijevega poročila in da imajo skoraj vsi listi za osrednjo točko svojih parlamentarnih poročil kroniko onega dela včerajšnje seje poslanske zbornice, na kateri so govorili o tem, kdaj naj parlament razpravlja o primeru Montesi.

Danes so številni listi objavili vest, da je bila preiskava o primeru Montesi prepuščena preiskovalnemu oddelku rimskega prizivnega sodišča. Iz uradnih krogov zaenkrat to vest zanikujejo, ker še niti uradni akti s procesa proti Mutu niso bili predani državnemu tožilstvu. Zdi se pa, da bo rimski državni pravdnik «priporočil» vrhovnemu državnemu tožilcu, naj se preiskava prepusti apelacijskemu sodišču. S tem bi si državni pravdnik sigurani prihranil ponižanje, da bi moral sam ukazati obnovitev preiskave, ki jo je že dvakrat arhiviral.

Če bi preiskavo prevzelo apelacijsko sodišče v Rimu — kar se zdi skoraj gotovo — bo zadeva prišla v roke apelacijskega preiskovalnega sodnika dr. Sepeja, ki je nedavno dokončal preiskavo o valutnih prekrških zaradi katerih se mora zdaj pred sodiščem zagovarjati skoraj 150 obtožencev. Čeprav še ni bil uradno pooblaščen, je dr. Sepe danes že zaslišal Pietra Pierottija, ki ga je Muto poklical iz Luksemburga, da bi pričal o svojem znanstvu z Vilmo Montesi. Iz tega sklepajo, da bo preiskavo gotovo vodilo prizivno sodišče.

V skrajno zavitih jezuitskih stavkih, podobnih Zlodejevemu monologu iz Cankarjevega «Pohujšanja», postavlja vatikansko glasilo pred sodnike, ki bodo imeli opravka s procesom Montesi, tole dilemo: zadeva je dobila že najširši politični pomen in tožniki in obtoženci so določene politične stranke; sodna preiskava bo morala določiti, ali je treba obsoditi obtožence (demokristjane) ali tožnike (opozicijo), oziroma, ali je treba dati prav sedanjim slučajnim obtožencem ali pa hudobnim tožnikom. «Nikoli še sodstvo ni imelo priložnosti, da izreče tako slovesno in odločilno besedo», pravi «Osservatore Romano» in zaključuje z izrazi prepričanja, da bo italijansko sodstvo «doraslo tako visoki nalogi in odgovarjajočim dolžnostim». Beseda je zelo jasna.

Piccioni je medtem še vedno zunanji minister. V vladnih krogih so za to našli nov izgovor: parlamentu je treba predložiti ratifikacijo pogodbe o evropski obrambni skupnosti in nikakor ne gre, da bi pred tem izbruhnil škandal v zunanjem ministrstvu. Sicer pa kličejo na pomoč Saragata: ta je baje dejal, da je sodelovanje PSDI v vladi povezano s Piccionijem v zunanjem ministrstvu; če bi Piccioni odstopil, bi se torej razbila vladna koalicija. Saragat doslej še ni odgovoril na ta novi poskus prikrivanja demokristjanskih grehov z njegovim imenom.

V italijanski notranji politiki sicer ni posebnih novic. Registrirati je treba le poraz desnice na zasedanju demokristjanskega glavnega odbora. Ko se je izjalovila zahteva desnice, naj se na novo izvoli celotno vodstvo, je desno krilo postavilo dva svoja kandidata za nadomestitev štirih članov vodstva, ki so postali ministri. Kandidata desnice sta bila Andreotti in Elkan; oba sta propadla. V vodstvo sta bila na novo izvoljena dva pripadnika Fanfanijeve skupine «Iniziativa democratica», med njima podtajnik Rumor, in dva doslej bolj ali manj neznana predstavnika krajevnih organizacij DC.

Medtem poročajo iz Foggie (in vladni tisk daje poročilom iz razumljivih razlogov večji poudarek kot v kakšnem drugačnem času) o odkritju vohunske mreže v Apuliji, kjer so aretirali pet oseb, ki so vsi vpisani v KPI in ki jih dolže vohunstva v korist ČSR. Glavni osumljenec je Davide Fiscarelli, ki je doma iz Foggie, živel pa je večinoma na Češkem in ki je zbiral med svojimi obiski na domu razne podatke o morali v italijanski vojski in še nekatere podatke o mornarici. Policijsko poročilo trdi tudi, da je Fiscarelli v ČSR obiskoval vohunski tečaj. Nedavno se je spet vrnil domov in policija, ki je bila o vsem tem že poučena, ga je aretirala obenem z ostalimi člani mreže.

A. P.

Kmetijska in obrtna zadruga protestira pri gen. J. Wintertonu

Pismo odbora Zadruge maršalu Titu

Kmetijska in obrtna zadruga v Trstu, katere članek o ponovnem primeru gospodarske diskriminacije smo pred kratkim na tem mestu objavili, nam je poslala v objavo prepis protestne spomenice conskemu poveljniku gen. J. Wintertonu proti zavrnitvi prošnje za priznanje kreditnega poslovanja. Hkrati nam je Zadruga poslal tudi prepis pisma, ki ga je poslala predsedniku FLRJ maršalu Titu skupaj s prepisom protestne spomenice in prepisom pisma «Banke d'Italia» o zavrnitvi prošnje zadruge.

V pismu maršalu Titu se poudarja, da so tokrat diskriminacijo zagrešili rimski funkcionarji angloameriške vojaške uprave v Trstu, ki se že sedaj, ko še ni znana usoda tega ozemlja in tržaškega mesta odločno protivijo, da bi priznali Slovencem kakršno koli pravico do gospodarskega razvoja celò v okviru tu še vedno veljavnih zakonov, še posebej pa se poudarja, da pa pri prvi in9a shrd shrsbrett gre zdaj za še hujši primer kot ki jo je maršal Tito lani 15. nov. o svojem govoru že omenil in ki nazorno kaže na usodo, ki so jo namenili Slovencem v Trstu in v coni A če bi bilo to ozemlje spet priključeno Italiji.

Protestna spomenica gen. J. Wintertonu se glasi:

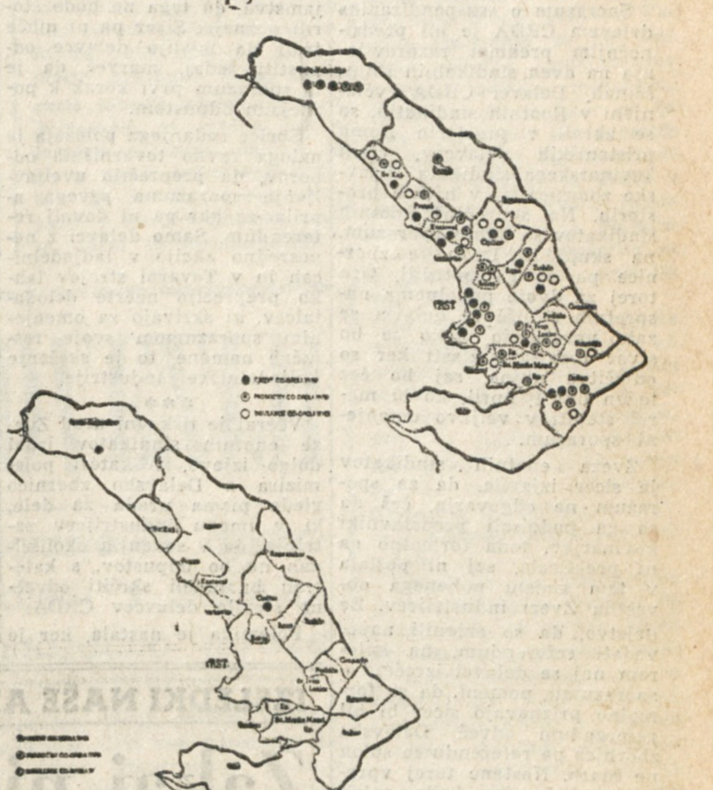

Objavljamo iz knjige dokumentov «Italien genocide policy», ki je pred kratkim izšla v Beogradu v angleščini, gornjo nazorno sliko o vzporedbi števila slovenskih gospodarskih zavodov iz leta 1920 in leta 1945. Gre za kreditne proizvodne in zavarovalne zadruge. Samo kreditnih je bilo leta 1920 osemnajst. Leta 1945 — in tako je tudi letos — pa sta še reci in piši samo DVE!

V pismu z dne 11. marca 1954., ki ga tu prilagamo v prepisu, je tržaška podružnica «Banke d'Italia» sporočila predsedniku podpisane «Kmetijske in obrtne zadruge v Trstu», po ukazu Finančnega oddelka Zavezniške vojaške uprave, da je ta zavrnil prošnjo, ki jo je zadruga vložila 22. oktobra 1953 za dosego priznanja kreditnega poslovanja, kakor določa zakon štev. 375 z dne 12. marca 1936, ki še vedno velja na tukajšnjem področju.

Ker je Finančni oddelek in vsa civilna uprava Zavezniške vojaške uprave pod Vašim neposrednim vodstvom, se obračamo na Vas, gospod general, da bi nastopil pri Vam podrejenem Finančnem oddelku ter dosegel preklic zgoraj omenjenega ukrepa, ki ga Slovenci smatramo za odkrito gospodarsko zapostavljanje s politično-rasističnim ozadjem.

Nadalje Vas naprošamo, naj bi nam bila istočasno priznana pravica do kreditnega poslovanja, kakor to predpisuje zgoraj navedeni zakon, ker so razlogi, katere je Finančni oddelek navedel za zavrnitev naše prošnje, brez podlage ter v nasprotju z naklonjenim postopkom do italijanskih bank in družb, ki delujejo na področju. Res je, priznamo, da je italijanskih bank v Trstu preveč, toda med njimi ni nobene slovenske in nobene na zadružni podlagi, kakor naša! *Prav v tem dejstvu je ugotovitev gospodarskega in plemenskega zapostavljanja Slovencev!*

Gospodarsko delovanje kmetijskih in obrtnih zadrug se nanaša na sprejemanje majhnih vlog ter na dovoljevanje majhnih posojil svojim članom. Na tem področju so tovrstne ustanove NENADOMESTLJIVE, *ker banke ne morejo* NIKDAR *izvrševati teh poslov ali celò nadomestiti te ustanove pri pomoči, ki jo nudijo kmetom in obrtnikom za povečanje njihove izdelovalne zmogljivosti in splošnega napredka ter blaginje na področju.*

Dobra petina tržaškega prebivalstva slovenske narodnosti nima zdaj niti ene same denarne ustanove, *medtem ko je lepo število italijanskih, od katerih je nad deset podružnic italijanskih bank začelo delovati po drugi svetovni vojni, to je pod zavezniško upravo.*

Prav zato predstavlja ukrep Finančnega oddelka Zavezniške vojaške uprave jasen primer gospodarskega zapostavljanja Slovencev ter istočasno dokazuje, da se tudi italijanski zakoni na anglo-ameriškem področju uporabljajo samo v korist državljanov in ustanov s prednostnimi pravicami, medtem ko nosijo vso politično in moralno odgovornost za tako stanje izključno zavezniške zaupne oblasti.

Treba je nadalje naglasiti, da imajo Slovenci izdajo dovoljenja za kreditno poslovanje za dolžnost nadrejenih oblasti, to je za svojo pravico, nikdar za uslugo, ker se zavedajo, da morajo sami nositi težko breme, ki je povezano z delom medsebojne pomoči v skupno korist ter brez najmanjše škode za javno upravo.

Zato je naša želja, gospod general, da v korist ugleda dveh demokratskih držav, ki ju tu predstavljate, storite konec gospodarski sabotaži in monopolističnim težnjam, ki zavirajo razvoj svobodne trgovine in svobodne konkurence.

Storili bomo po naših močeh, gospod general, da bo o tem zapostavljanju obveščena krajevna in mednarodna javnost.

V pričakovanju Vaših zadevnih ukrepov, se podpišemo z odličnim spoštovanjem!

Trst, 20. marca 1954.

Upravni in nadzorni odbor «KMETIJSKE IN OBRTNE ZADRUGE V TRSTU»

(Sledijo podpisi)

FRANCIJA BLOKIRALA ODOBRITEV vojaške klavzule v nemški ustavi

Zavezniška visoka komisija je pristala na francosko tezo - Nadaljevanje razgovorov med angleško in ostalimi vladami - Poročilo J. Mocha v zunanjepolitični komisiji skupščine - Sovjetski poslanik izjavil Bidaultu, da želi njegova vlada izboljšati odnose z zahodnimi državami

PARIZ, 24. — Zunanjepolitična komisija francoske narodne skupščine izjavlja v poročilu o svoji današnji seji, da je sprejela na znanje stališče, ki ga je zavzelo zunanje ministrstvo glede spremembe zahodnonemške ustave v zvezi z nemško oborožitvijo. Poročilo pravi, da bi omenjena sprememba podelila Zahodni Nemčiji vojaško suverenost in da bi se lahko sprejela šele potem, ko bi stopila v veljavo pogodba o evropski obrambni skupnosti. Ker je francoska teza prevladala, ne bo zavezniška visoka komisija sprejela te spremembe.

Zunanjepolitična komisija je tudi dala nalogo svojemu predsedniku, naj skrbno sledi razvoju položaja, zato da se prepreči, da bi se Francija, v katerem koli trenutku znašla pred izvršenim dejstvom ali pa da bi se obvezala na kakršen koli način.

Glede angleške povezave z obrambno skupnostjo pa je v britanski lordski zbornici danes lord Salisbury izjavil, da se nadaljujejo pogajanja med britansko, francosko in ostalimi vladami in da je bil že dosežen sporazum o številnih točkah.

Socialistični poslanec Jules Moch, ki je poročevalec o načrtu za ratifikacijo pogodbe o evropski obrambni skupnosti, je danes govoril na seji zunanjepolitičnega odbora francoske narodne skupščine in je obrazložil svoje stališče. Znano je, da Moch nasprotuje evropski obrambni skupnosti. Danes je v obrazložitvi svojega stališča izjavil med drugim, da se nesporazum v bistvu tiče ocenjevanja tveganja, ki bi mu Francija v petdesetih letih trajanja pogodbe bila podvržena; posledic, ki bi nastale, če bi ena od držav članic menjala svoje stališče ali pa izstopila iz skupnosti v teh petdesetih letih; tolmačenja nejasnih in nepopolnih besedil; nevarnost gospodarskega značaja in zapletenosti delovanja posameznih organov skupnosti.

Moch je zlasti izrazil bojazen o sledečih vprašanjih: omejitev pravic parlamenta na raznih področjih v korist strokovnjakov in ministrov; morebitna vloga tujih častnikov, ki bi bili vključeni v evropska ozemeljska poveljstva v Franciji; takojšnja in dokončna odtujitev suverenosti na nejasno določenih sektorjih, kakor na pr. glede zunanje politike; nevarnost, ki bi nastala za francosko gospodarstvo od skupnega tržišča, če bi ga določili brez predhodnih previdnostnih ukrepov in ne po proizvodnih sektorjih; zapletenost evropskega komisariata in pravosodnega zbora, ki bi imela zelo številno osebje.

Dalje je Moch izrazil bojazen, da bi bila francoska vojska izpostavljena sledeči nevarnosti: nevarnost moralnega značaja zaradi takojšnje evropeizacije in zaradi razdelitve oboroženih sil na dvoje, tako da bi bile podvržene različnemu režimu; nevarnost nereda v primeru mobilizacije; nevarnost, ki bi nastala, če se ne bi istočasno izvedel ukrep o mobilizaciji v vseh šestih državah članicah, in nevarnost, ki bi nastala, če bi ena od teh držav odklonila mobilizacijo v primeru, da bi se njena politika med tem časom spremenila; končno nevarnost pomanjkanja dejanskega poveljstva nad evropskimi obrambnimi silami v času miru.

Glede Nemčije je Moch izjavil, da se boji: nevarnosti prevladujočega nemškega vpliva, zlasti ko bi bilo Nemčiji omogočeno, da vse svoje divizije spopolni do največjega predvidenega števila; pomanjkanje trdnih jamstev bodisi glede bivanja oboroženih sil anglosaških držav na celini v petdesetih letih trajanja pogodbe, kakor tudi glede možnosti, da bi se Nemčija poslužila svojih rezervnih že izvežbanih čet, s pomočjo katerih bi lahko ustvarila prevladujoč vojaški položaj v svojo korist; možnost, da bi nemško ministrstvo za evropska vprašanja in za nemške organizme pri evropski obrambni skupnosti s časom prevzelo glavne naloge, ki pripadajo obrambnemu ministru, načelniku glavnega štaba in glavnemu štabu; nevarnost, da se v primeru združitve Nemčije odpove pariška pogodba.

Glede tako imenovanih predhodnih pogojev je Moch izjavil, da do sedaj ni prišlo do zadovoljivih rešitev. Dalje je opozoril na pomanjkanje tesnejše povezave Velike Britanije z obrambno skupnostjo, pomanjkanje ameriškega jamstva, pomanjkanje statuta politične skupnosti in statuta za Posarje. Na koncu je Moch izjavil, da bi namesto sedanje tekme v oboroževanju, ki je nevarna tako za mir kakor za državna gospodarstva, rajši videl odločne stalne napore za rešitev mednarodnih sporov in za sporazum o splošni in postopni razorožitvi, ki naj bi bila podvržena mednarodnemu nadzorstvu.

Komisija je nato sklenila, da bo še drugih šest sej posvečenih poročilu Mocha in da bodo nato proučili načrt resolucije, ki jo je danes predložil neodvisni poslanec Jacques Isorni. V tej resoluciji se poziva komisija, naj zaključi razpravo o poročilih o pariških dogovorih, da pa naj ne glasuje o teh dogovorih, dokler ne bo obveščena o izidu pogajanj z Nemčijo o Posarju in pogajanj z ZDA in Veliko Britanijo o jamstvih, ki jih Francija zahteva.

Medtem so javili, da je bila konferenca šestih zunanjih ministrov, ki bi se morala začeti 30. marca v Bruslju, odložena na nedoločen čas. Na tej konferenci bi morali razpravljati o načrtih za ustanovitev evropske politične skupnosti.

V tujih diplomatskih krogih zatrjujejo, da se je najbolj upirala tej konferenci Francija, ker bi morali na njej sprejeti važne sklepe glede politične skupnosti. Ta skupnost je namreč tesno povezana z evropsko obrambno skupnostjo.

Ob priliki te konference bi bila morala Adenauer in Bidault nadaljevati svoja pogajanja o Posarju.

Včeraj pa je francoski zunanji minister Bidault sprejel ameriškega in britanskega poslanika v Parizu in jima poročal o sedanjem stanju pogajanj o Posarju med francoskim visokim komisarjem Poncetom in nemškim ravnateljem za politične zadeve v zunanjem ministrstvu Blankenhornom.

Medtem javljajo ,da je sovjetski poslanik v Parizu Vinogradov danes obiskal Bidaulta in mu sporočil, da želi Sovjetska zveza izboljšati odnose s Francijo in z zahodnimi državami.

Anglija prekinila pogajanja z Egiptom

KAIRO, 24. — Angleški poslanik v Kairu sir Ralph Stevenson je izročil egiptovskemu zunanjemu ministru Favziju noto, v kateri londonska vlada izjavlja, da se ji zdi, da je sedaj zaman nadaljevati pogajanja z Egiptom o Suezu.

Praktično so bila pogajanja prekinjena, potem ko sta obe delegaciji sklenili, da poročata svoji vladi. Pozneje ni bilo nobenega sestanka več, tako da angleški predstavniki so ostali v Kairu v pričakovanju morebitne obnovitve pogajanj.

Predstavnik egiptovskega zunanjega ministrstva je nocoj sporočil, da je egiptovska vlada dobila britansko noto, ter je dodal, da je njegova vlada noto zavrnila in jo označila «brez podlage».

EISENHOWER O STALIŠČU ZDA GLEDE AZIJSKIH VPRAŠANJ

Predsednik je na tiskovni konferenci govoril o atomski eksploziji, o Indokini in ženevski konferenci, o gosp. položaju v ZDA in o MacCarthyju

WASHINGTON, 24. — Na svoji današnji redni tedenski tiskovni konferenci je predsednik Eisenhower odgovarjal na številna vprašanja z raznih področij zunanje in notranje politike.

Glede bližnje konference v Ženevi je Eisenhower podčrtal naslednje tri točke ameriškega stališča: Indokina je bistvene važnosti za jugovzhodno Azijo in na njeni usodi so neposredno zainteresirane dežele kot Indonezija, Burma, Siam in Filipini; ne glede na njen nastanek je vojna v Indokini postala «borba proti komunistični ekspanziji»; staliče ZDA do pekinške Kitajske je že znano in se ni v ničemer spremenilo.

O položaju v Indokini je predsednik dejal, da ni treba obupati glede izida bitke pri Dien Bien Fuju, čeprav je položaj resen in postavlja vrsto problemov. Pohvalil je branilce Dien Bien Fuja in njihovega poveljnika, polkovnika De Castriesa. Priznal je, da so branilci številčno v neugodnem položaju.

Eisenhower je nato dejal, da obstajajo sporazumi za takojšnja angleško-ameriška posvetovanja za primer, da bi nastal položaj, ki bi zahteval takojšnje represalije proti napadalcu v skladu z «novimi načeli» ameriške obrambne politike. Ta posvetovanja bi se predvsem tikala uporabe ameriških letalskih oporišč v Veliki Britaniji. Vendar so ZDA, je dodal predsednik, v tesnem stiku tudi z ostalimi zavezniškimi državami atlantskega pakta.

Predsednik je moral odgovarjati tudi na številna vprašanja o znanih posledicah zadnje ameriške atomske eksplozije na Tihem oceanu. Nekemu novinarju, ki ga je opozoril na odmev, ki ga je imel v japonskem tisku pa tudi v drugih deželah incident, katerega žrtev je postalo nekaj japonskih ribičev, je predsednik odgovoril, da se je očitno «med nedavno jedrsko eksplozijo na Tihem oceanu zgodilo nekaj, kar je presenetilo in začudilo celo znanstvenike». Dodal je, da se admiral Lewis Strauss, predsednik ameriške komisije za atomsko energijo, še ni vrnil v ZDA in da ga torej še ni mogel obvestiti o študijah, ki so bile izvršene med eksplozijo in po njej.

O sedanjem gospodarskem položaju v ZDA je Eisenhower dejal da na noben način ne opravičuje izrednih ukrepov za preprečevanje morebitne gospodarske krize. Tega ne opravičuje niti zaskrbljenost vzbujajoči porast brezposelnosti v tem mesecu. Zagotovil pa je, da v Beli hiši vprašanje skrbno zasledujejo in o njem dnevno razpravljajo, pa tudi da se izdelujejo vsi mogoči programi, ki bi zamašili razpoke ameriškega gospodarstva, če bi položaj postal nevaren.

Med konferenco je Eisenhower tudi kritiziral senatorja McCarthyja in omenil, da se senator ne bi smel udeleževati sej senatne podkomisije, ki ji predseduje, ko bo razpravljala o znanem sporu med njim in vojsko. Kot je znano, bi hotel McCarthy sodelovati pri delu podkomisije tudi med to preiskavo in da si celo pridržuje pravico do osebnega zasliševanja vseh, ki bi prišli pričat o tej zadevi. O tem je Eisenhower opozoril, da «po ameriškem običaju oseba, ki je neposredno ali posredno prizadeta v nekem sporu, ne sodeluje pri preiskavi, ki naj razsodi o njenem delovanju». Dodal je še, da se tej tradiciji ne bi smel izogniti nihče, ki ima kakšno vodilno funkcijo.

ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE SLOVENIJE

Predvideva se 10-odst. povečanje industrijske proizvodnje v l. 1954

Dr. Marijan Brecelj o predlogu družbenega načrta in proračuna - Pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski

(Od našega dopisnika)

LJUBLJANA, 24. — Danes dopoldne se je začelo zasedanje Ljudske skupščine Slovenije. Dnevni red zasedanja ima 10 točk, toda glavna skrb je posvečena družbenemu planu in proračunu za tekoče leto. Podpredsednik izvršnega sveta Slovenije dr. Marijan Brecelj je poročal o predlogu družbenega plana in proračuna ter se je pri tem zaustavil pri obrazložitvi gospodarskega razvoja Slovenije v letu 1953. Poudaril je, da se je lani skupna proizvodnja dvignila za 11 odst., industrijska proizvodnja pa za 14 odst. Tudi v izvozu je bil dosežen uspeh, saj je znašal 10 milijard 487 milijonov dinarjev, kar predstavlja povečanje za 11,3 odst.

Glede gospodarskega razvoja v letu 1953 je dejal, da se predvideva povečanje industrijske proizvodnje za 10 odst.

V svojem ekspozeju je Brecelj med drugim dejal: «Kot posebno nalogo v letošnjem letu smatramo začetek konkretnejšega reševanja gospodarsko prizadetih področij v Sloveniji. Ni treba posebej poudariti, da do sedaj ni bilo mogoče v večji meri reševati stvarnih gospodarskih nalog predvsem na področju Primorske, Kočevske in Bele krajine. Poglavitna funkcija pripada republiki, je danes in v bodoče ta, da bo skrbela za sorazmerni gospodarski razvoj v svojem območju. V ta namen je ustanovljen poseben sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski in predlagam, naj bi se stekalo v ta plan 35 odst. deleža ljudske republike na dohodkih okrajev.

Letošnja predvidena vsota je 2.100 milijonov dinarjev. Predlog je, da se investira od te vsote za industrijo 805,5 milijona, za kmetijstvo, promet in turizem 487 milijonov, za komunalno dejavnost 547,4 milijona, za obnovo 260 milijonov dinarjev.

Smoter sklada mora biti neposreden dvig proizvodnih sredstev. Pri letošnji vzporeditvi pa moramo upoštevati tudi tiste osnovne probleme in komunalne potrebe, brez katerih gospodarski razvoj ni mogoč, na primer vodovodi in ceste. Nujno je tudi dokončati obnovo v tistih predelih, ki so v vojni največ trpeli. V bodočih letih bo treba uporabiti sredstva tega sklada za dvig proizvodnje in jih bo treba koncentrirati na take objekte, ki bodo pomenili znatne nove kapacitete. Predlog je, da se sredstva, dana na razpolago iz republiškega sklada, vračajo v okrajne investicijske sklade, da se tako ustvari na področju teh okrajev finančna baza za nadaljnjo graditev».

C. S.

Izjava L. Matesa pred odhodom v ZDA

BEOGRAD, 24. — Novo imenovani jugoslovanski veleposlanik v ZDA Leo Mates je izjavil pred svojim odhodom v Washington, da so se odnosi med Jugoslavijo in ZDA razvijali zadnja leta na vseh področjih in da obstajajo izgledi za razvoj teh odnosov v isti smeri tudi v bodoče. Poudaril je, da se preobrat ameriške gospodarske in vojaške pomoči Jugoslaviji razvija v glavnem normalno, čeprav je še prezgodaj govoriti podrobneje o ameriški pomoči Jugoslaviji, v bodočem proračunskem letu, ki se prične, kot je znano, v ZDA s 1. julijem. Mates je nadalje poudaril, da je med svojim bivanjem v New Yorku kot stalen jugoslovanski delegat pri OZN, opazil, da ameriška javnost kaže vedno večje zanimanje za Jugoslavijo in da gleda s simpatijami na njene napore za utrditev njene neodvisnosti. Dejal je tudi, da jugoslovanska vlada še ni imenovala novega stalnega delegata pri OZN in da bo to dolžnost začasno opravljal odpravnik poslov opolnomočeni minister Franc Kos.

Dobri rezultati zasedanja gospodarske komisije OZN

BEOGRAD, 24. — Ob povratku jugoslovanske delegacije z devetega zasedanja gospodarske komisije OZN za Evropo v Ženevi je njen vodja Bogdan Crnobrnja izjavil, da soglasno doseženi sporazum o trgovinskih odnosih med vzhodom in zahodom predstavlja velik rezultat tega zasedanja. Državni podtajnik prav tako meni, da je velikega pomena sprejem resolucije o proučevanju gospodarskega razvoja Južne Evrope, ki so jo skupno predložile Jugoslavija, Grčija, Turčija in Italija. Crnobrnja je tudi dejal, da so Grčija, Turčija in Jugoslavija tesno sodelovale in skupno prikazovale svoje stališče. Dobro je bilo tudi sodelovanje z italijansko delegacijo, kar dokazuje, da je možno sodelovanje na realnem terenu. Ob koncu je še dejal, da meni, da so rezultati zasedanja mnogo boljši od rezultatov prejšnjih zasedanj, na katerih so pogosto prevladovale propagandne tendence.

BEOGRAD, 24. — Državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popovič je ob obletnici proglasitve neodvisnosti Grčije poslal grškemu zunanjemu ministru Stefanopulosu brzojavko v kateri čestita grškemu narodu ob njegovem prazniku.

Izrael zahteva sklicanje izredne seje Varnostnega sveta

Izraelski delegati izstopili iz mešane komisije za premirje - Londonska vlada priporoča neposredna pogajanja med Izraelom in Jordanom - Sirija zbira vojaštvo ob izraelski meji

JERUZALEM, 24. — Napetost med Izraelom in Jordanijo se je po objavi poročila komisije OZN o preiskavi v zvezi z napadom na izraelski avtobus še povečala. Izraelska delegacija se namreč z ugotovitvijo komisije ne strinja in se je zaradi tega umaknila iz mešane komisije za premirje. Predstavnik izraelske vlade je danes objavil izjavo, ki pravi med drugim, da je preiskava izraelskih oblasti brez dvoma dokazala krivdo neke jordanske oborožene tolpe. V zvezi s preiskavo komisiji za premirje pravi izjava, da je z zavrnitvijo izraelskega protesta nastal skrajno resen položaj, in da komisija ni ugotovila odgovornosti za omenjeni zločin. «Ugotavljamo, pravi dalje izjava, da je izid preiskave komisije tak, da daje pogum napadalnim zločincem arabskih držav, ki bodo sedaj čutili gotovost, da ne bodo kaznovani. Izraelska vlada ne vidi nobenega vzroka več, da bi še dalje ostala v tej komisiji in je sklenila izstopiti».

Včeraj je izraelski minister v Washingtonu razgovarjal s podtajnikom za zadeve Srednjega vzhoda v državnem departmaju Byroadejem. Po razgovoru je izraelsko poslaništvo objavilo sporočilo, da je izraelski minister opozoril na vedno naraščajočo napetost ob izraelsko-jordanski meji in ugotovil, da komisija za premirje deluje vedno slabše. Minister je dal tudi jasno razumeti, da sedanji položaj terja nujno proučitev zadeve v Varnostnem svetu. Izrazil je tudi prepričanje, da popustljivost, ki jo velesile kažejo do Jordana, ki nikakor ne upošteva obveznosti, prevzetih ob premirju, prispeva k poslabšanju položaja.

Včeraj je izraelski minister v Washingtonu in stalni delegat v OZN Aba Eban obiskal tudi glavnega tajnika OZN Hammarskjoelda in mu poročal o položaju. Danes zjutraj pa se je Hammarskjoeld razgovarjal o nastalem položaju s predstavniki Velike Britanije, ZDA in Francije. Te tri države so namreč podpisnice izjave iz leta 1950, s katero jamčijo za varnost v Palestini. Predstavnikom tiska je Hammarskjoeld izjavil, da upa, da bo lahko ostal v stiku z vsemi člani Varnostnega sveta. Dodal je da ni dobil od izraelske vlade še nobene zahteve za sklicanje Varnostnega sveta.

Ministrski predsednik Moše Šaret je nocoj v parlamentu izjavil, da je incident z avtobusom povzročil «moralni polom aparata Združenih narodov za nadzorstvo premirja v Izraelu». Zato je Izrael zahteval nujno od ZDA, Anglije in Francije, naj skličejo izredno zasedanje Varnostnega sveta OZN. «Če Združeni narodi niso zmožni nadzorovati arabskih napadalcev — je dejal Šaret — bo Izrael prisiljen sam braniti svoje interese». Na koncu je Šaret izjavil, da morajo zahodne države prenehati z dobavljanjem orožja arabskim državam.

Predstavnik izraelske vlade pa je v Tel Avivu izjavil, da sirijska vlada zbira ob izraelski meji večje število vojaštva.

V Londonu je državni minister Selwyn Lloyd sprejel izraelskega poslanika v Londonu. Obveščeni krogi izjavljajo, da je Lloyd izrazil sožalje zaradi pokola v Beršeri in sporočil željo angleške vlade, naj bi izraelska in jordanska vlada nadaljevali preiskavo o omenjenem pokolu kljub temu, da so se izraelski delegati umaknili iz komisije za premirje. Baje posreduje londonska vlada pri jordanski vladi, naj bi pristala na izraelski predlog za neposredna pogajanja med obema državama o obmejnih vprašanjih.

TRŽAŠKI DNEVNIK

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bil leta 1881 rojen Bela Bertok, madžarski skladatelj-folklorist.

DANES, četrtek 25. marca
Oznan. M. D., Jaroslav
Sonce vzide ob 6.01 in zatone ob 18.23. Dolžina dneva 12.22. Luna vzide ob 24.00 in zatone ob 8.20.
JUTRI, petek 26. marca
Emanuel, Predrag

PO LOČENIH SINDIKALNIH SKUPŠČINAH DELAVCEV CRDA

S takojšnjim nastopom morajo delavci preprečiti uveljavljenje sporazuma

Referendum še ne daje jamstev, da se sramoten sporazum ne bo uveljavil - Pismo urada za delo ne daje nobenega jamstva, da kasneje ne bo odpustov

Sporazum o «suspendiranih» delavcih CRDA je bil predsinočnjim predmet razpravljanja na dveh sindikalnih skupščinah. Delavci CRDA, včlanjeni v Enotnih sindikatih, so se zbrali v prostorih Doma pristaniških delavcev, člani kovinarskega sindikata Delavske zbornice pa v njenih prostorih. Na skupščini Enotnih sindikatov so odbili sporazum, na skupščini Delavske zbornice pa so ga potrdili. Gre torej za dvoje popolnoma nasprotnih stališč in delavci se zato vprašujejo, kako se bo stvar razvijala, zlasti ker so odločitve nujne, saj bo čez teden dni 1. april, ko bi moral stopiti v veljavo omenjeni sporazum.

Zveza enotnih sindikatov je sicer izjavila, da za sporazum ne odgovarja, češ da so ga podpisali predstavniki kovinarjev, toda formalno ga ni preklicala, saj ni poslala v tem smislu nobenega obvestila Zvezi industrijcev. Že dejstvo, da so sklenili napovedati referendum, na katerem naj se delavci izrečejo o sporazumu, pomeni, da ga formalno priznavajo sicer bi bil referendum odveč. Delavska zbornica pa referenduma sploh ne mara. Nastane torej vprašanje, kako ga bodo sploh v obratih CRDA izvedli. Enotni sindikati lahko vprašajo svoje člane, kaj menijo o sporazumu. Kaj pa s člani Delavske zbornice in z mnogimi delavci izven sindikatov? Ta vprašanja vsekakor terjajo odgovor. Stvar pa je treba razčistiti tudi zato, ker je včerajšnji «Giornale di Trieste» zapisal, da ima urad za delo sporazum za popolnoma veljaven, češ da ga je Semilli podpisal v imenu Zveze enotnih sindikatov.

Na predvčerajšnji skupščini delavcev CRDA, včlanjenih v Enotnih sindikatih, so zopet poudarjali, da mora vse delavstvo CRDA enotno nastopiti v obrambo ladjedelniške industrije. Toda v isti sapi je Tominez govoril o «umazanih špekulacijah titovcev» ob odklonitvi sporazuma. Mislimo, da to ni pot k enotnosti in da bi morala skupščina raje več razpravljati o resnosti položaja ter nakazati tudi iz njega izhod. Tega pa ni storila, marveč so razni voditelji ES raje ponovno obrekovali resnično razredno sindikalno gibanje ki je omenjeni sporazum takoj obsodilo, medtem ko je vodstvo ES storilo to šele tri dni kasneje.

Na skupščini se je Semilli tudi opravičeval in menda tako dobro opravičil, da so udeleženci odbili njegovo demisijo, češ da lahko vsakdo enkrat zgreši. Nihče pa ni dejal, da je treba spremeniti dosedanjo sindikalno politiko, ki je v veliko podporo iredentističnim načrtom in ki je do tega stanja privedla.

V Tovarni strojev in v ladjedelnici Sv. Marka pa so včeraj izobesili na prostor za razna sporočila pismo, ki ga je urad za delo poslal sindikatom in v katerem v imenu industrijcev, zagotavlja da ne bodo za *sedaj* odpustili nobenega delavca. S tem skušajo uspavati delavstvo, da bi mirno sprejelo sramotni sporazum. Če namreč ne mislijo odpustiti nobenega delavca sedaj, ni pa nobenega jamstva, da tega ne bodo storili pozneje. Sicer pa ni nihče trdil da mislijo delavce odpustiti sedaj, marveč da je ta sporazum prvi korak k poznejšim odpustom.

Spričo sedanjega položaja je naloga ravno tovarniških odborov, da preprečijo uveljavljenje sporazuma prvega aprila, za kar pa ni dovolj referendum. Samo delavci z neposredno akcijo v ladjedelnicah in v Tovarni strojev lahko preprečijo načrte delodajalcev, ki skrivajo za omenjenim sporazumom svoje resnične namene, to je skrčenje ladjedelniške industrije.

***

Včeraj je tiskovni urad Zveze enotnih sindikatov izdal dolgo izjavo, v kateri polemizira z Delavsko zbornico glede pisma urada za delo, ki v imenu industrijcev zatrjuje, da v sedanjih okoliščinah ne bo odpustov, s katerimi bi hoteli skrčiti odvečno število delavcev CRDA.

Polemika je nastala, ker je tajnik sindikata kovinarjev Delavske zbornice Cosulich na predvčerajšnji skupščini trdil, da so Enotni sindikati vedeli za vsebino tega pisma že prej, pa niso o njem obvestili delavcev. Tiskovni urad ES to zanika in pravi, da so ES prejeli pismo šele včeraj zjutraj ob 10. uri in da na zadnjih pogajanjih sploh ni bilo govora o kakem takem pismu.

Za 10. maj najavljen proces „Lombardo-Veneta"

Skandal družbe «Lombardo Veneta», ki je svoj čas vzbudil v mestu toliko upravičenega ogorčenja, bo končno prišel pred sodišče. Za 10. maj je namreč določena razprava proti glavnemu krivcu afere Carmelu Sgroju iz Sicilije. Sgroj je obtožen naslednjih prekrškov: a) namernega bankrota; b) navadnega bankrota in c) ponavljajoče se goljufije. Vse doslej je Sgroj še vedno v zaporih Coronea.

Skupščina pomorščakov bivše avstrijske mornarice

V. torek zvečer je bila v prostorih Razrednega sindikata skupščina pomorščakov bivše avtsroogrske mornarice, ki jo je sklical poseben iniciativni odbor. Skupščine se je udeležilo veliko število bivših pomorščakov. Na njej so razpravljali o vprašanju pokojnin, ki se že tako dolgo vleče in ki še sedaj ni rešeno.

Pomorščaki zahtevajo, da jim priznajo pravico do pokojnine za tista leta, ko so služili na ladjah bivše avstroogrske trgovske mornarice. Hkrati pa zahtevajo, da jim za službovanje za časa vojne bodisi na militariziranih bodisi na vojnih ladjah priznajo podvojeno število let službe, kakor so to priznali italijanskim pomorščakom, ki so službovali na italijanskih ladjah.

Pomorščaki so se že lani obrnili na italijansko ministrstvo za trgovinsko mornarico, ki je obljubilo, da bo stvar rešena in da je v proučevanju. To «proučevanje» pa traja predolgo in bo lahko že marsikateri upokojenec umrl, preden bo končano, če se bo vprašanje pokojnine reševalo, kot je za birokrate v navadi. Na skupščini so ponovno poudarili, da je treba pohiteti ter končno priznati pravico do pokojnine za vsa leta službe v avstrijski mornarici. V tem smislu so sprejeli na skupščini tudi resolucijo, ki jo bodo poslali v Rim omenjenemu ministrstvu, tukajšnjemu oddelku za delo, občinskemu svetu in sindikalnim organizacijam pomorščakov.

S SEJE ODBORA ZVEZE PARTIZANOV

OB 10-LETNICI USTRELITVE TALCEV SVEČANA KOMEMORACIJA NA OPČINAH

4. aprila se bomo ob spomeniku 72 talcem na Opčinah oddolžili njihovemu spominu - Vabljeni vsi pevski zbori in godbe - Komemoracija za žrtvami v Ul. Ghega

Sinoči je bil na sedežu v Ul. R. Manna 29 sestanek odbora Zveze partizanov, na katerem so razpravljali o letošnjih komemoracijah in o proslavah ustanovitve Tržaške brigade in brigade Fontanot.

Prva velika komemoracija za padlimi žrtvami nacifašističnega terorja bo v nedeljo 4. aprila popoldne na Opčinah, in sicer ob spomeniku 72 talcem, ki so na tistem mestu darovali svoja življenja za boljšo bodočnost vseh nas. Letos bo komemoracija še posebno svečana, saj bo poteklo 10 let, odkar je njihova kri napojila kraško zemljo.

Kot je znano, je Zveza partizanov vložila prošnjo za komemoracijo pred desetimi dnevi. Na včerajšnjem sestanku so določili pripravljalni odbor, ki bo proslavo organiziral ter koordiniral delo vseh drugih organizacij, ki bodo pri komemoraciji sodelovale. Sklenili so tudi, da bodo k počastitvi spomina padlih talcev povabili vse pevske zbore in godbe, tako da bo komemoracija ob 10-letnici njihove smrti kar najbolj svečana. Ni treba še posebej poudarjati, da so k svečanosti vabljeni vsi demokrati, predvsem pa bivši partizani, aktivisti in vsi oni, ki so sodelovali v narodnoosvobodilni borbi.

Prišotni tovariši so se tudi pomenili o komemoraciji za žrtvami, ki so bile obešene pred desetimi leti 23. aprila v Ul. Ghega. Večer pred komemoracijo bo v Ul. Montecchi svečana proslava, na dan obletnice pa bo polaganje vencev in cvetja k spominski plošči na mestu usmrtitve.

Letos bomo praznovali tudi 10-letnico ustanovitve Tržaške brigade in brigade Fontanot. V načrtu je izlet borcev obeh brigad v Renče pri Gorici, kjer bi v juniju obudili spomine na slavne dni iz borbe proti nacifašističnim sovražnikom.

Štafeta tržaških planincev ponesla čestitke maršalu Titu

Včeraj opoldne je iz Ul. Machiavelli 13, kjer je sedež Slovenskega planinskega društva, krenila na pot planinska štafeta, ki nosi pozdrave maršalu Titu ob njegovem 63-rojstnem dnevu. Stafeta je šla iz Trsta skozi Opčine do obmejnega bloka na Fernetičih, kjer se ji je pridružilo nekaj planincev iz Sežane. Skupno so nato prinesli štafetno palico v Sežano, kjer je bilo zbranih več sto ljudi. Na s slovenskimi in jugoslovanskimi zastavami okrašenem odru je nosilca štafetne palice tov. Jelinčiča pozdravil v imenu SZDL tov. Drole, potem pa je govoril tov. Jelinčič, ki je ob koncu prebral čestitke tržaških planincev maršalu Titu:

«Od modrega slovenskega Jadrana nesemo tržaški slovenski planinci in planinci osvobojenega Slovenskega Primorja za rojstni dan Titu, velikemu voditelju socialistične Jugoslavije vroča voščila za dolgo in srečno življenje — gotovo jamstvo tudi v bodočnosti, da ne pademo več pod peto italijanskega imperializma.

Trst, 24. marca 1954

SPDT»

Stafetno palico je nato prevzel planinec tov. Drnovšek, nakar je v imenu sežanskega planinskega društva spregovoril tov. Ciril Kobal, ki je poudaril pomen štafete iz Trsta. V štafetno palico so nato vložili še čestitke Sežancev, potem pa je štafeta med ploskanjem nadaljevala svojo pot.

Seja glavnega odbora Osvobodilne fronte

Opozarjamo člane glavnega odbora OF na sejo, ki bo v nedeljo 28. t. m. ob 9. uri dopoldne na sedežu v Ul. R. Manna 29. Dnevni red: 1. Poročilo o aktualnih političnih in socialnih vprašanjih. 2. Diskusija. 3. Sklep.

Tajništvo

I. okraj OF. Izvršni odbor I. okraja naproša vse člane I. okraja naj pridejo po svoje izkaznice na sedež v Ul. R. Manna 29.

Sestanek aktiva OF Općine. Sestanek širšega odbora OF za Opčine bo danes 25. t. m. ob 20. uri na sedežu.

Razpravljalo se bo o aktualnih političnih in organizacijskih problemih.

III. okraj. Vabimo članstvo OF in simpatizerje na diskusijski večer, ki bo danes 25. t. m. ob 20. uri v Ulici Montecchi 6, IV.

Na dnevnem redu je vprašanje našega tiska.

Sestanek OF za Slivje bo v petek 26. t. m. ob 20. uri v običajnih prostorih. Razpravljalo se bo o današnji politični situaciji in komunalnih problemih.

Ljudska prosveta

Prosvetno društvo Lonjer - Katinara vabi svoje člane na redni občni zbor, ki bo danes 25. marca 1954 ob 20.30 na sedežu v Lonjerju.

Odbor

Prosvetno društvo Barkovlje bo imelo svojo redno sejo v petek 26. t. m. ob 20.30 na sedežu v Franklovem.

Roditeljski sestanek za šolski okoliš Sv. Frančiška

Včeraj popoldne je bil v prostorih slovenske osnovne šole v Ul. sv. Frančiška roditeljski sestanek staršev šolskega okoliša Sv. Frančiška. Ta, prvi sestanek v tekočem šolskem letu je bil sklican zato, da se poglobijo stiki med vzgojitelji in starši, da se z izmenjavo misli in pogledov čim bolje koordinira šolska in domača vzgoja šoloobveznih otrok ter da se prisotni pomenijo še o nekaterih glavnih vprašanjih v zvezi s slovenskimi šolami.

Roditelji so se sestanka udeležili polnoštevilno in najprej pozorno poslušali koristna navodila ene izmed učiteljic o tem, kakšna naj bo vzgoja otrok doma, nato pa je roditelje nagovoril še ravnatelj šole. Potem ko se je zahvalil staršem za veliko udeležbo in poudaril važnost sodelovanja doma in šole za napredek otrok in ko je ugotovil, da so povprečni uspehi učencev te šole ob koncu drugega trimestra zadovoljivi, je opozoril roditelje predvsem na nujnost njihove zainteresiranosti za vsa vprašanja slovenskega šolstva. Slovenska šola ima v Trstu mnogo sovražnikov, zato je tembolj potrebno zavestno sodelovanje sloveskih staršev, da se poslednji slovenski otrok vpiše v slovensko šolo, oz. v otroški vrtec. Ne smemo si zakrivati oči pred dejstvom, da prenekateri slovenski starši klonijo pritisku nasprotnikov, toda mnogokrat lahko ravno dobra beseda ob pravem času odvrne starše od tega, za naš narod na Tržaškem, tako usodnega koraka.

Po zaključnem skupnem sestanku so se starši razgovarjali še s šolniki posameznih razredov o raznih podrobnejših vprašanjih, o morebitni spremembi šolskega urnika v poletnem času, o učni snovi itd. itd.

Starši so bili s sestankom zadovoljni, prav tako pa so izrazili tudi priznanje šolnikom, ki si resnično prizadevajo za čim boljši uspeh zaupanih jim otrok. Želeti bi bilo, da bi bil v letošnjem letu. vsaj še en takšen sestanek.

Ostale vesti iz «tržaške kronike» berite na IV. strani!

IZSLEDKI NAŠE ANKETE O „ZADRUGI RIBIČEV TRŽAŠKEGA PODROČJA"

Zakaj niso bili objavljeni rezultati preiskave o nepravilnostih v poslovanju?

Od ZVU postavljeni komisar potrdil, da je bila v teku preiskava zaradi nerednosti v zadrugi kot tudi pri „Konzorciju za zaščito ribolova" - Zakaj je upravni ravnatelj zadruge baje zapustil za več časa Trst?

3

Včeraj smo napisali, da je «Zadruga ribičev tržaškega področja» dobila že v prvem letu svojega obstoja 387,857.780 lir raznih posojil in dotacij. V rokah imamo edino bilanco zadruge, ki je bila sestavljena 21. 12. 1949. Ta bilanca izkazuje:

AKTIVA

Blagajna in banke	lir	6,781.611.—
dolžniki za dob. predmetov na upanje	»	34,328.745.—
razni dolžniki	»	253,698.209.—
blago	»	15,104.295.—
inventar	»	67,694.818.—
ladjevje v gradnji	»	3,365.600.—
kavcija za ambalažo	»	20.000.—
račun zgube in dobičkov	»	14,101.127.—
	»	395,100.405.—
jamčene menice	»	4,254.217.—
skupno	lir	399,354.622.—

PASIVA

upniki	lir	1,504.375.—
posojilo ERP	»	265,500.000.—
obresti posojila	»	4,888.250.—
Višje finančno nadzorništvo	»	17,857.780.—
odpravninski sklad	»	180.000.—
glavnica	»	670.000.—
pomoč ZVU	»	104,500.000.—
	»	395,100.405.—
jamčene menice	»	4,254.217.—
skupno	lir	399,354.662.—

Zgube in dobički 31.12.1949:

DATI

splošni stroški	lir	11,098.840.—
obresti	»	5,107.406.—
upravljanje trgovine z ribami	»	1,609.966.—
upravljanje ribiške ladje «F. Morosini»	»	634.763.—
skupno	lir	18,450.975.—

IMETI

odbitki in provizije	lir	79.352.—
upravljanje ribiških ladij	»	1,245.287.—
prov. za razdeljevanje goriva in maziva	»	272.934.—
upravljanje mrež	»	2,752.273.—
zguba bilance	»	14,101.127.—
skupno	lir	18,450.975.—

Kot smo že omenili, je bila to edina bilanca «Zadruge ribičev tržaškega področja», ki je bila izdelana in zakonito objavljena. Že 1950. leta je ZVU imenovala pri tej zadrugi svojega komisarja odvetnika Girolama Manzutta. Ukaz ZZVU št. 69 od dne 24. 11. 1950 pa ne omenja nobene upravne ali druge nepravilnosti pri upravljanju te zadruge. Nasprotno. Ukaz pravi: «Ker se je ribiško brodovje konzorcija ribičev tržaške cone povečalo s finančnimi sredstvi Zavezniške vojaške uprave in sodim, da je glede na vložena javna sredstva potrebno imenovati pri tem konzorciju komisarja namesto sedanjega upravnega in nadzornega odbora, zato... itd. itd. odrejam: 1. Dr. Girolamo Manzutto se imenuje za komisarja pri konzorciju ribičev tržaške cone pod nadzorstvom urada za kmetijstvo in ribištvo ZVU...». Vzrok imenovanja komisarja, ki ga navaja gornji ukaz ni preveč prepričljiv, kar nam dokazuje zapisnik komisarja Manzutta od 30.4. 1951, ki ugotavlja, da je bila izvedena preiskava glede nekaterih nepravilnosti (irregolarità) in da mu je nemogoče, da do zaključka te preiskave izdela in sprejme bilanco zadruge. Ta ugotovitev komisarja, da je v teku preiskava zaradi nekaterih nepravilnosti, je v tej zadevi važna, ker predstavlja prvo uradno ugotovitev, da v omenjeni zadrugi nekaj ni bilo v redu. V istem zapisniku komisar Manzutto ugotavlja tudi, da člani zadruge niso prišli na skupščino. Kot vidimo, so se stvari že takoj po imenovanju komisarja začele zapletati. Poleg tega pa bi bilo zanimivo vedeti, kdo, kdaj in zakaj je bila izvedena preiskava. Tega nismo zasledili v nobenem uradnem spisu.

Še bolj zanimiv je drugi zapisnik komisarja Manzutta, ki je bil sestavljen 30. 4. 1952 in kateri ugotavlja med drugim, da je bila preiskava pri «Zadrugi ribičev tržaškega področja» raztegnjena tudi na «področni konzorcij za zaščito ribolova», ki je bil uradno zastopan v zadrugi ribičev. Komisar tudi ugotavlja, da sta imeli dve omenjeni ustanovi skupne finančne in druge posle. Do sedaj pa niso še znani rezultati teh preiskav. So ali niso oblasti ugotovile upravne ali podobne nepravilnosti, pri teh dveh ustanovah? To vprašanje se nujno postavlja vsakomur, ki je zaskrbljen za usodo javnih financ področja. «Zadrugi ribičev tržaškega področja» je bilo danih na stotine milijonov lir posojila ERP, ki bi jih oblasti lahko vložile v kakšno drugo bolj donosno gospodarsko dejavnost.

Ko vse to ugotavljamo, ne moremo mimo osebe, ki je imela v omenjeni zadrugi odgovorno upravno mesto in sicer dr. Gridellija, ki je bil upravni ravnatelj ustanove. V mestu se slišijo govorice, da se je baje dr. Gridelli, takoj po imenovanju komisarja, zatekel v Videm, kjer je bil baje takoj zaposlen pri tamošnjem konzorciju za zaščito ribolova. Govori se tudi, da se je dr. Gridelli ponovno pojavil v Trstu šele preteklo leto in da zahteva sedaj, kot smo to že včeraj napisali, večmilijonsko odpravnino. Če je vse to res je znak, da nekaj ni bilo v redu pri «Zadrugi ribičev tržaškega področja». Poleg tega obstaja tudi vprašanje celotne imovine zadruge in predvsem ribiških motornih čolnov.

o—a

(Nadaljevanje sledi)

KMALU POJASNJENA TATVINA PRI NEPREVIDNEM TRGOVCU

Dva čeka in 140.000 lir ukradel izpod naslonjala

Tatvino je izvršil trgovčev uslužbenec, toda v platneni vreči ni bilo več 140.000 lir

22. t. m. je 70-letni lastnik trgovine v Ul. Cassa di Risparmio 9 prijavil policiji, da mu je neznani tat ukradel iz za prevlečenega naslonjala stola, kamor jo je skril, platneno vrečo, v kateri je imel poleg dveh čekov tudi 140.000 lir v gotovini. Policija je med preiskavo zasumila v 30-letnega Lazzarijevega nameščenca Gualtiera Ruzziera iz Ul. Canova, ki je po aretaciji priznal tatvino in izjavil, da je vse skupaj spravil v neko omaro pisarne «Società Ginnastica Triestina», katere član je tudi on. Vrečico so našli, vendar v njej ni bilo 140.000 kakor je prijavil Lazzari pač pa samo 133.000 lir. Ruzzier zatrjuje, da se denarja, ki ga je ukradel zaradi dolgov ki jih ima, ni niti dotaknil. Policija je tata poslala v koronejske zapore in ga prijavila sodišču.

Z vespo v vojaški avto

Okoli 18. ure je 32-letni Daniele Sisto iz Videmske ulice 40 vozil s svojo vespo po Nabrežju N. Sauro v smeri Nabrežja III. novembra. Ko je privozil do Ulice S. Giorgio, je iz neznanih razlogov trčil v angleški vojaški tovornik katerega šofer je tedaj zavil proti imenovani ulici. Sisto je zaradi trčenja padel na tla in so ga morali z rešilnim avtom odpeljati v bolnišnico, kjer so ga morali odposlati na II. kirurški oddelek. Tu so mu zdravniki ugotovili globoko rano na čelu, več prask po obrazu in omotično stanje.

Po mnenju zdravnikov bo Sisto okreval v 10 ali 15 dneh.

Dekle pod vojaškim avtom

V trenutku ko je neki angleški vojaški motociklist vozil s svojim vozilom po Carduccijevi ulici je v višini Ponte della Fabbra trčil v 24-letno Eldo Ghersani iz Rocola, ki je tedaj prekoračila cesto. Dekle je padlo na tla in so jo morali takoj nato odpeljati v bolnišnico, kjer so jo zaradi zloma piščali desne noge pridržali na ortopedskem oddelku. Okrevala bo v 30 ali v 45 dneh.

Nezgoda na delu

Proti večeru so sprejeli na opazovalnem oddelku bolnišnice, kamor so ga pripeljali z rešilnim avtom RK, 17-letnega pekovskega vajenca Vinicia Zupančiča s Kolonkovca 973 kateremu so zdravniki ugotovili poleg bruhanja tudi udarec na senčni strani glave.

Zupančič je pojasnil, da mu je med delom v pekarni na vogalu Ul. Solitario s trgom pred bolnišnico, nepričakovano postalo slabo, zaradi česar se je zrušil na tla, in se pri tem potolkel. Zupančič, ki bo okreval, če seveda ne bo komplikacij, v 10 ali 15 dneh, so ob 20.15 premestili na nevrološki oddelek.

Slikarska razstava akademskega slikarja prof. BOGDANA GROMA v umetnostni galeriji «Rossoni», Korzo 9. bo odprta samo še danes od 11. do 12.30 ter od 17. do 20.30.

Ljubiteljem umetnosti priporočamo obisk te zanimive razstave.

Sestanek OF pri Domju

V soboto so se v Domju sestali člani OF in v glavnem razpravljali o organizacijskih vprašanjih. Prišli so do zaključka, da bi bilo treba izvoliti nov odbor za utrditev in boljše delovanje organizacije. To so tudi naredili.

Med drugim so razpravljali tudi o sedanjih perečih vprašanjih, o gospodarskem položaju, o zaposlitvi mladine in o kulturnem delovanju. Sklenili so, da se bodo udeležili nedeljske proslave v spomin padlih talcev na Opčinah, med katerimi je bil tudi Bruno Žerjal iz Domja. Na Opčine bodo ponesli venec v imenu OF za Domjo. Za pridobitev novih članov pa bodo vložili ves svoj trud in prikazovali svojim sovaščanom cilje in delovanje Osvobodilne fronte za naše socialne in narodne pravice.

Promet Javnih skladišč v 20 dneh tega meseca

V prvih 20 dneh tega meseca je promet blaga skozi tržaška Javna skladišča znašal 110.000 ton od katerih 80.000 ton izkrcanega in 30.000 ton vkrcanega blaga. Upoštevajoč najavljene prihode blaga skozi Javna skladišča pričakujejo, da bo promet v tem mesecu dosegel okrog 170.000 ton. Omeniti je treba, da je promet Javnih skladišč v marcu preteklega leta dosegel le 132.000 ton blaga, kar pomeni, da bo letošnji promet večji.

Tudi promet v januarju in februarju letos je bil manjši, kot pričakujejo za ta mesec. V januarju je promet Javnih skladišč znašal 150.000 ton blaga, v februarju pa 155.000 ton. Vidimo torej, da bo ta mesec promet skozi tržaška Javna skladišča občutno narastel. Ugotoviti pa moramo, da gre tudi ta mesec v glavnem za premog in rude, ki ne predstavljajo za mestno trgovino posebnih interesov. Samo premoga se pričakuje okrog 60.000 ton v prihodih po morju. Žitarice pa, ki so bile pretekle mesece vedno na prvih mestih, ne bodo presegle 5000 ton.

KNJIŽNA RAZSTAVA V BARKOVLJAH

V nedeljo 28. t. m. bo v prostorih prosvetnega društva (Gregorič - Franklovo) **razstava slovenske knjige**, ki bo trajala od 9. do 18. ure.

Na razstavo opozarjamo predvsem Barkovljane, da si jo bodo ogledali in še druge ljubitelje lepe slovenske knjige.

TISKOVNA KONFERENCA DR. RINALDINIJA O «DISCIPLINI TRGOVINE»

IZDAJO NOVIH LICENC je treba strogo nadzorovati

Na vsakih 165,8 prebivalcev odpade ena trgovina na debelo, na vsakih 48,4 prebivalcev pa ena trgovina na drobno

Sinoči je bila na tržaški občini tiskovna konferenca odbornika Rinaldinija o «disciplini trgovine». Dr. Rinaldini se je zadržal v glavnem pri obrazložitvi obširnega poročila, ki ga je predvčerajšnjim oddelek za izdajanje obrtnih dovoljenj poslal vsem listom.

V povojnih letih se je število trgovin in lokalov znatno povečalo. Trgovci na drobno so že pred časom zahtevali od oblasti, da omejijo izdajanje obrtnih dovoljenj na res potrebne primere, da se prepreči inflacija malih trgovinskih obratov. To zahtevo pa so odločno ponovili v zadnjih mesecih zaradi velike krize prodaje blaga na drobno. Trgovci pravijo, da vsako izdajanje novih obrtnih dovoljenj za prodajo blaga na drobno samo zmanjšuje prodajo, kar še bolj zaostruje krizo trgovine na drobno.

Med občinsko upravo in consko upravno komisijo, ki dokončno odloča o izdajanju obrtnih dovoljenj, obstajajo nasprotna mnenja o tem vprašanju. Občinska uprava stoji na stališču, da je nemogoče ustaviti izdajanje novih obrtnih dovoljenj, da pa je treba izdajanje teh omejiti na kraje, kjer je res potrebno postaviti novo trgovino ali nov lokal. Conska upravna komisija pa zagovarja izdajo dovoljenj vsakomur, ki hoče odpreti trgovino ali lokal ne glede kje naj se ta obrat postavi.

V poročilu občinskega oddelka za izdajanje obrtnih dovoljenj je ugotovljeno, da je danes v Trstu na vsakih 165,8 prebivalcev eno podjetje za trgovino na debelo (1938. leta je bilo eno podjetje na 325 prebivalcev); v trgovini na drobno pa imamo v Trstu eno trgovino na 48,4 prebivalcev (1939. leta je bilo 83,3 prebivalcev na eno trgovino na drobno). Pomisliti je treba, da je prebivalstvo v Trstu od 1938. do 1953. naraslo za 30.000 prebivalcev. Kot vidimo, je sedaj mnogo več trgovin kot jih je bilo leta 1938. Ne smemo pozabiti, da je v Trstu v trgovini zaposlenih 26.000 oseb. Vsaka zaostritev krize prodaje na drobno blaga lahko povzroči zaporo malih trgovin ali pa odpust z dela zaposlenih pomočnikov. Zato je nujno, da oblasti strogo nadzorujejo izdajo novih obrtnih dovoljenj samo na tiste kraje, kjer lahko ugotovijo, da je v okolišu premalo takšnih obratov. Nekateri trdijo, čim več trgovin, temveč bo konkurenca. Na žalost moramo ugotoviti, da ta teza danes ne drži in da se je v nekaterih primerih zgodilo prav obratno, ker so trgovci na drobno celo zvišali cene da so lahko kljubovali nizki prodaji blaga.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 24. marca t. l. se je v Trstu rodilo 6 otrok, umrlo je 6 oseb, porok pa je bilo 3.

POROČILI SO SE: gradbenik Arduino Perentin in gospodinja Anna Maria Trotti, tesar Mario Godina in šivilja Liliana Zulian, vrtnar Eligio de Privitellio, in gospodinja Angela Poropat.

UMRLI SO: 73-letna Marija Novak vd. Pelis, 68-letni Romeo Viola, 80-letna Katerina Zlobec vd. Rebelli, 78-letna Marija Cronia, 61-letni Ezio Monaro, 75-letni Anton Krečič.

PRIHODI IN ODHODI LADIJ

PRIHODI: Ob 4. uri prazna iz Ravenne ital. ladja-cisterna «Maria M.», ob 7. uri prazna iz Ravenne ital. ladja - cisterna «Mantova», ob 8. uri iz Norfolka z 9360 t premoga ital. ladja «Santa Rita», ob 11.30 iz Benetk s 496 t bombaža turška ladja «Ardahan», ob 12.15 iz Pulja s 15 t oljk in 1 potnikom **jug. ladja «Istra»**, ob 16. uri iz Benetk s 420 t raznega blaga in 7 potniki ital. ladja «Barletta».

ODHODI: Ob 24. uri proti Benetkam z 250 t raznega blaga ital. ladja «Città di Catania», ob 3. uri proti Reki s 700 t raznega blaga in 2 potnikoma amer. ladja «Norman Lykes», ob 7. uri proti Reki s 5 t raznega blaga in 6 potniki **jug. ladja «Bakar»**, ob 13.30 proti Ravenni s 240 t bencina ital. ladja «Maria M», ob 15.30 proti Ravenni s 338 t olja ital. ladja «Mantova».

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 13,6, najnižja 8,2, ob 17. uri 13,5. Zračni tlak 1012,7, veter 8 km jug, vlaga 65 odstot., padavine 2,5 mm, nebo 5/10 oblačno, morje mirno, temperatura morja 8,6 stopinje.

NOČNA SLUŽBA LEKARN:

All'Alabarda, Ul. dell'Istria 7; De Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; Praxmarer, Trg Unità 4; Prendini, Ul. Tiziano Vecellio 24; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

TELEFONSKE ŠTEVILKE ZA PRIMER NUJNOSTI

Rdeči križ	**366 - 60**
Gasilci	**2 - 22**
Policija	**2 - 23**

SNG

ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

V soboto 27. marca 1954 ob 20.30 uri v AVDITORIJU v TRSTU

premiera

«DRAGA RUTH»

Komedija v dveh dejanjih (6 slikah)

Spisal: **Norman Krasna**
Prevedel: **Rade Pregarc**
Režiser: **Jože Gale k. g.**

Scenograf:
Milan Butina k. g.

Osebe:

Sodnik Harry Wilkins - Rado Nakrst; Edith, njegova žena - Leli Nakrstova; Ruth, njuna hči - Štefka Drolčeva; Mirjam, njuna hči - Tea Starčeva, Nada Bavdaževa k.g.; Dora, zamorka, služkinja pri Wilkinsovih - Ema Starčeva; Albert Kummer - Jožko Lukeš; Poročnik William Seawright - Miha Baloh, Stane Starešinič; Martha Seawright, njegova sestra - Zlata Rodoškova; Narednik Chuck Vincent - Stane Starešinič, Miha Baloh; Harold Simmons - Danilo Turk.

V nedeljo 28. marca 1954 ob 16. in ob 20.30 uri v AVDITORIJU v TRSTU

ponovitev

Prodaja vstopnic v Ul. Roma 15/II., tel. 31-119:
v petek od 11. do 13. in od 17. do 19. ure;
v soboto od 11. do 13. in od 17. do pričetka predstave;
v nedeljo od 11. do 13. in od 14. do 20.30.

PODPORNO DRUŠTVO «DIJAŠKA MATICA» V TRSTU

sklicuje za 28. marca 1954 ob 9. uri dopoldne v Trstu, Ul. Roma 15/II. redni

LETNI OBČNI ZBOR

s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev.
2. Poročila odbornikov.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Volitev upravnega odbora, nadzornega in razsodišča.
5. Razno.

Vabimo članstvo, da se udeleži občnega zbora.

ODBOR

Prosvetni društvi Rojan in «Simon Gregorčič» vabita na

proslavo Srečka Kosovela

ob 50-letnici rojstva, ki bo v **soboto 27. marca ob 20. uri** v Ul. Ruggero Manna št. 29.

Na sporedu govor, recitacije, pel bo Tržaški kvintet.

S solističnimi glasbenimi točkami sodelujejo gojenci glasbene šole Glasbene Matice.

Vstop prost.

SREČKO KOSOVEL

Zlati čoln

Spominska izdaja ob petdesetletnici pesnikovega rojstva.

Ta biser slovenske književnosti naj si nabavi vsak ljubitelj lepe pesmi.

Dobite jo v naših knjigarnah v Trstu in Gorici.

KROG TRŽAŠKIH SLOVENK

priredi

jutri 26. t. m. ob 8.30 uri na Proseku v novi dvorani

zdravstveno predavanje

Predavala bo dr. SONJA MAŠERA

Izleti

Motoklub Skedenj bo priredil 4. aprila izlet v Vipavo, Novo Gorico in Tolmin. Vpisovanje še danes na sedežu v Skednju. Skedenjska ul. 122, od 18.30 do 20.30.

Za izlet v Koper čez Pesek 10. in 11. aprila se bo vpisovanje zaključilo 1. aprila.

IV. okraj OF organizira 10. in 11. aprila dvodnevni izlet v Ljubljano. Vpisovanje vsak večer od 19. do 20. ure na sedežu v Skednju do sobote 27. t. m.

Motoklub «Jadran» Opčine, organizira 4. aprila izlet v Postojno. Vpisovanje še danes 25. t. m. od 18. do 19. ure na sedežu.

Darovi in prispevki

V počastitev spomina očeta tovarišice Eleonore Trampuževe, darujejo gojenci Dijaškega doma 3.000 lir za Dijaško Matico.

GLEDALIŠČE VERDI

Danes zvečer ob 21. uri nastopi skupina Besozzi z Nutom Navarrinijem s komedijo Verneuila «Sola davkoplačevalcev».

Jutri zvečer na čast Ninu Besozziju s komedijo Giovannija Mooce «Bivši učenec». Prodaja vstopnic se začne danes zjutraj.

TRETJI NEDELJSKI SIMFONIČNI KONCERT

Danes se začne pri blagajni gledališča prodaja vstopnic za tretji simfonični koncert orkestra tržaške filharmonije pod vodstvom dirigenta Nina Verchija in s sodelovanjem pianistične dua Rotter, ki bo v nedeljo ob 11. uri. Program obsega dela Cherubinija, Mozarta, Medicusa, Strawinskega in Ravela.

KINO

Rossetti. 16.00: «Vedno sem te ljubila», J. Sernas, T. Lea.
Excelsior. 15.00: «Naši časi», Sophia Loren, Totò.
Fenice. 15.30: «Kraljica Devica», Jean Simmons.
Nazionale. 16.00: «Velik varieté», De Sica, L. Padovani.
Filodrammatico. 16.00: «Šangaret», Fernando Lamas, Arlene Dahl.
Arcobaleno. Začasno zaprto radi obnove.
Auditorium. 16.30: «Gospa s kamelijami», Micheline Cervi.
Astra Rojan. 16.00: «Ljudska pravica», L. MacCalister, W. Hendrix.
Cristallo. (Trg Perugino): 16.00 «Titanic», C. Welb, B. Stanwyck.
Grattacielo. 16.00: «Nimfa Antipodov», E. Williams, W. Pidgeon, V. Mature.
Alabarda. 16.00: «Rimske počitnice», Gregory Peck in Audrey Hepburn.
Ariston. 16.00: «Rim ob 11», L. Bose, D. Scala, C. del Poggio.
Armonia. 15.30: «Zadnji vlomilec», P. Henreid, J. Oakla.
Aurora. 16.00: «En dan na sodišču», Silvana Pampanini, De Filippo.
Garibaldi. 16.00: «Mož stotih obrazov», H. Lom, D. Wolfit.
Ideale. 16.00: «Kraljica brez krone», D. Darieux.
Impero. 16.00: «Lili», L. Caron, M. Ferrer.
Italia. 15.30: «Rimske počitnice».
Viale. 16.00: «Neron in Mesalina», Gino Cervi in Yvonne Sanson.
Kino ob morju. 16.00: «Oproščeni», R. Vallone.
Massimo. 16.00: «Ahilova peta», T. Scotti.
Moderno. 16.00: «Sakali v senci», V. Heflin, E. Kmeys. Mladini izpod 16 let prepovedano.
Sv. Marko. 16.00: «Don Camillo», Fernandel.
Savona. 15.00: «Konjenik samotne doline», A. Ladd.
Secolo. 16.00: «Filipinski uporniki», T. Power.
Vittorio Veneto. 16.00: «Prepovedane ženske», L. Dornell.
Azzurro. 16.00: «Vrnitev tretjega moža», M. Lockwood.
Belvedere. 16.00: «Sin Ali Babe», T. Curtis.
Marconi. 16.00: «Newyorška luka», S. Brady.
Novo cine. 16.00: «Mi ljudožerci», Silvana Pampanini.
Odeon. 16.00: «Dekleta na oknu».
Radio. 16.00: «Usmiljenje za pravične», K. Douglas.
Venezia. 16.00: «Napolitanska tarantela».

RADIO

ČETRTEK, 25. marca 1954

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

Poročila v slov. ob 7.00, 13.30, 19.00 in 23.30.

7.10 Jutranja glasba; 7.30 Pregled tiska; 14.30 Vprašanja, ki vas zanimajo; 14.40 Pomladne pesmi poje tržaški Komorni zbor; 17.00 Pol ure z orkestri Hor. Winter; 17.30 Narodna glasba Hrvatskega Zagorja; 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.15 15' v ritmu modernih plesov; 18.30 Po vaših željah; 18.40 Zabaval vas bo orkester radia Beograda; 23.00 Zadnja poročila v italijanščini; 23.15 Glasba za lahko noč.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahka glasba; 12.10 Za vsakega nekaj; 13.40 Glasbeni medigra; 14.00 Dvorakovi slovanski plesi; 14.15 Kulturni zbornik; 14.25 Zabavna glasba; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Massenet: Le Cyd, suita iz baleta; 18.15 Leos Janaček: Stari češki plesi; 18.40 Vaški kvintet; 19.00 Mamičina pravljica; 19.15 Priljubljene melodije; 20.00 Sport; 20.05 Operna glasba; 21.00 Koncert violinista; 21.30 Dramatizirana povest; 21.50 prof. Karla Sancina; 22.00 Richardson: London phantasy; Chausson: Pesem ljubezni in morja; 22.57 Valčki in tangi; 23.30 Polnočna glasba.

TRST I.

11.30 Operna glasba; 12.15 Napolitanski orkester pesmi in melodij; 14.00 Glasbena fantazija; 17.30 Program BBC; 19.00 Ameriška glasba.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila ob 5.35, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

12.00 Iz Schumannovih «Otroških prizorov»; 12.30 Opoldanski orkestralni spored; 15.30 Lahka glasba; 16.00 Sodobno opeertna glasba; Edvard Ravnihar: Lajovic, L. novanje; 16.15 A. Lajovic: Lirike; pesmi iz «Kitajske lirike»; 18.30 Skerjanc: Tretja simfonija; 18.30 Iz znanih baletov; 18.40 Vedre melodije; 20.00 Kulturni pregled; 20.30 Iz zakladnice jugoslovanskih skladateljev; 21.00 Simfonija; Beethovenovih simfonij: Simfonija št. 5 v c-molu, op. 67. «Usodna simfonija» (razlaga Uroš Krek).

ADRIA EXPRESS

ADEX IZLETI

3. in 4. aprila 1954 dvodnevni izlet v
STANJEL
DORNBERG
BRANIK
ROVINJ
PULO
POREČ
TAR PRI POREČU

4. aprila 1954 enodnevni izlet v
KOMEN
KOSTANJEVICO

Vpisovanje še danes pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

MOSKVA IN ZDRUŽITEV NEMČIJE

Če bodo zapadne velesile vztrajale pri taki združeni Nemčiji, ki bi postala izključno orodje njihove politične koncepcije, je izključeno, da bi do združitve Nemčije prišlo po mirni poti

Berlinska konferenca, na kateri naj bi se bilo poleg vrste drugih perečih vprašanj rešilo nemško vprašanje, je že daleč za nami. Toda posledice «neuspelega uspeha», kot so to konferenco imenovali, se čutijo in se bodo čutile še delj časa. Francoski zunanji minister Bidault je imenoval upanje na združitev Nemčije «fato morgano združenja». Te besede dovolj jasno odražajo uradno stališče vseh treh zahodnih sil po berlinski konferenci in to kljub temu, da se to stališče ne more jemati kot celotno razpoloženje vseh posameznih slojev in političnih grupacij vseh treh zahodnih velesil.

Za razliko od zahodnih ministrov je bil Molotov po vrnitvi v Moskvo zelo skop pri izjavah o nemškem vprašanju. Že samo dejstvo, da je dal svojo izjavo, v kateri je predvsem obtožil Zahod, da sabotira njegov načrt o evropski skupni obrambi po agenciji Tass, je bilo za mnoge opazovalce dokaz, da čuti sovjetski zunanji minister «slabo vest» in da bi se rad nekako opravičil. Toda za tako predpostavko vendarle ni dovolj dokazov. Molotova izjava bi se namreč bolje obrazložila kot posebna taktika, kot taktika ponujanja naknadnih manjših odstopanj v vprašanjih, v katerih bi Moskva ne želela doseči večji kompromis. Samo zato je v svoji izjavi, kakor tudi prej v Berlinu, Molotov pripomnil, da svojega načrta ne smatra kot najbolj idealnega in da bi bil pripravljen razpravljati o morebitnih spremembah tega svojega načrta.

V tem je bistvo sovjetske taktike v nemškem vprašanju. Ta taktika ne temelji na želji, da bi se dosegel vsebinski kompromis o načinu, kako naj se Nemčija združi, in sicer ali s svobodnimi volitvami na vsem ozemlju ali pa po paritetni splošno nemški vladi, v kateri bi imela tudi Vzhodna Nemčija enako število članov, kot Zahodna Nemčija. Zares ne moremo reči, da je imel tudi Zahod idealno tezo glede rešitve nemškega vprašanja. Zahod ni predvideval v nemškem vprašanju nikakega praktično izvedljivega sistema vzajemnih evropskih jamstev glede varnosti; to, namreč, kar bi se bilo lahko pričakovalo od Edena in brez česar ostaja Nemčija še vedno vir mnogih nevarnosti. Toda dejstvo je, da je Molotov predložil povsem nemogočo stvar, namreč evropski obrambni sistem s SZ, a brez ZDA. Po tem načrtu bi bila Sovjetska zveza s svojim blokom edina vojaška sila vseevropskega kontinenta, kajti francoska, kakor tudi zahodnonemška vojaška sila, skupno z vojaškimi silami Velike Britanije, bi ne mogle odtehtati vojaške sile vzhodnega bloka. Poleg tega bi bila Velika Britanija omejena v svoji dejavnosti, ker bi bile njene sile vezane na drugih krajih.

Zaradi takega Molotovovega stališča je razprava o nemškem vprašanju zašla v slepo ulico. Te konference niso mogle rešiti niti taktična odstopanja Moskve, odnosno Zahoda. Zahod je namreč predlagal, naj bi Vzhodna Nemčija sodelovala v komisiji pri nadzorovanju volitev, Molotov pa je nakazal in to večkrat, da bi se sovjetski odnos nasproti Adenauerju mogel izboljšati.

Sedaj se pa postavlja vprašanje: kako reagira Nemčija, odnosno kako reagira vzhodno in zahodno področje Nemčije na ono, kar se je zgodilo, odnosno na ono, kar na berlinski konferenci ni uspelo. Postavlja se vprašanje kakšen razvoj v nemškem vprašanju se more pričakovati in kakšna bo nadaljnja politika Sovjetske zveze nasproti Nemčiji?

Za Zahodno Nemčijo v celoti velja, da je Molotov razočaral Nemce, da je Adenauer s svojo politiko evropske integracije dobil še več opore, in da so preveč optimistično razpoloženi socialdemokrati izgubili še tisto podporo, ki so jo imeli. To je v glavnem točno, toda s korekturo, ki jo je napravil celo proadenauerski londonski časopis «Ekonomist», namreč, da je zahodnonemška javnost, v katero moramo vključiti tudi del Adenauerjevega tiska, pokazala zelo malo navdušenja, ko je kancler Adenauer po neuspeli konferenci rekel, da je sedaj prišel čas za evropsko integracijo. Zahodna Nemčija se je namreč ves čas trajanja berlinske konference čutila «peta velika sila» in njena javnost je čedalje bolj razmišljala že o tem, ali ni že prišel čas, da Nemčija ukrene nekaj samostojnega za bodočo združitev. Točno se ne ve kaj je storil Adenauerjev predstavnik Greve, ko je pred kratkim tajno obiskal vzhodnonemško vlado. Po tem prvem kontaktu med Bonnom in vzhodnonemško vlado bi se dalo pričakovati tudi novih «obiskov». Poleg tega raste v zahodnonemški javnosti določen občutek, da ne želijo združene Nemčije ne samo Rusi, ampak v tem času celo ali še posebej tudi zahodnjaki. Kajti, kot mislijo na Zahodu, kdo ve kakšna bi mogla biti združena Nemčija? Zato bi se moglo reči, da je zahodnonemška javnost (ki je sicer pripravljena v glavnem podpreti evropsko politiko kanclerja) bolj naklonjena misli, da bi moral Adenauer izbrati neko drugo, bolj nacionalno ali bolj nevtralno varianto pri reševanju političnih vprašanj. In to bi dejansko bilo nekaj povsem slično onemu, o čemer je Moskva že večkrat govorila. In s takim razpoloženjem Moskva prav gotovo računa.

Kaj pa Vzhodna Nemčija? Vsa mnenja so si edina v sledečem: 17. junij, to se pravi dan upora berlinskih delavcev, se ne more ponoviti, vsaj v najbližnji bodočnosti ne. Poleg tega prevladuje na Zahodu gledišče, da se v Vzhodni Nemčiji najbolj boje tega, da bi Zahod vodil preveč pomirjevalno politiko. To bi namreč bila gotova pot, da Sovjeti ne bi nikakor pristali na ločitev vzhodnega področja. Mnenja so, nasprotno, da je potrebna močna politika in da bodo Sovjeti nekoč morali popustiti pred močnimi oboroženimi silami Zahoda. Tako mnenje utegne biti hkrati i pravilno i povsem zgrešeno. Če bi Moskva, zaradi nadaljnje krepitve Zahoda, uspela izzvati v vzhodnonemških množicah strah pred vojno in napadom z Zahoda, bi mogla še z večjo lahkoto mobilizirati te množice in jih še krepkeje vključiti v svoj sistem pod geslom svoje «politike miru» in «obrambe pred napadom». Dejansko Moskva to tudi dela. Ona vodi močno propagando o naraščanju militarizma na Zahodu. Pod krinko te propagande poskuša utrditi svoj notranji položaj v Vzhodni Nemčiji. Ona ga mora utrditi, ker kljub propadlemu uporu lanskega junija se Moskva ne čuti dovolj trdna v Vzhodni Nemčiji.

Iz tega sledi, da temelji sovjetska politika v Nemčiji na sledečih treh elementih:

1. Obtožuje zahodne sile, da z vključitvijo Zahodne Nemčije v atlantsko zvezo podaljšujejo razdelitev Nemčije in s tem dajejo oporo nemškemu militarizmu. Moskva utrjuje Vzhodno Nemčijo kot posebno državo in ustvarja 15 vzhodnonemških divizij po vzoru sovjetske armade;

2. sama okrepitev Vzhodne Nemčije pomeni hkrati tudi sovietizacijo njene države in družbene ureditve, kar najbolj jasno dokazuje tudi načrt novega statuta Enotne socialistične stranke Vzhodne Nemčije;

3. pri vsem tem pa skušajo Sovjeti voditi več računa tudi o življenjski ravni vzhodnonemškega prebivalstva, in to navzlic temu, da so uspehi te politike, kljub Grotewohlovim in Ulbrihtovim obljubam od lanskega leta, zelo pičli.

Sovjetska zveza upa, da bo z utrditvijo državnega in političnega ustroja, ki bi se oprl na tradicije pruskega militarizma in z zvišanjem življenjske ravni mogla dvigniti ugled vzhodnonemške vlade tudi pri večini Nemcev zahodnega področja ali vsaj pri onih milijonih vzhodnonemških beguncev, ki si želijo vrnitve domov.

In v tej luči moramo ocenjevati taktiko, ki jo je začel izvajati Grotewohl in ki obstaja pri predlogu, naj bi se ustvarili ali organizirali vsenemški odbori za vzajemne družbene, kulturne in predvsem gospodarske slike med obema deloma Nemčije. Ta razvoj bi v skrajni liniji moral okrepiti že itak močne nacionalistične in centralistične tendence Nemcev, ki vidijo v Berlinu zgodovinsko središče nemške države. Te tendence bi bile odraz vedno večje želje da bi se Nemčija združila na paritetni osnovi, pa četudi bi to bilo proti zahtevam zahodnih sil. V taki Nemčiji bi Sovjetska zveza vendarle obdržala izredno močne položaje.

Zato smemo reči, da ima sovjetska politika v Nemčiji dve plati. Njen neposredni cilj je nadaljnja nagla izgradnja vzhodnonemške države in vojske. Taka politika je nevarna, ker podaljšuje razdeljenost Nemčije in izziva ustrezno reakcijo na Zahodu. Toda z druge strani Moskva želi s tako izgradnjo vzhodnonemške države doseči tudi to, v čemer doslej ni uspela, namreč izzvati nevtralistične tendence v Zahodni Nemčiji in sprijazniti zahodnonemško javnost z obstojem vzhodnonemškega režima, in končno, privesti do tega, da bi se mogla končno uresničiti splošnonemška vlada na temelju paritete Vzhod-Zahod. V kolikor bi se to pokazalo za iluzorno, ima Sovjetska zveza pod svojo oblastjo itak polovico Nemčije.

V oddelku Brouxonovega živalskega vrta za otroke se morejo otroci igrati z živalmi in jih krmiti. Podjetnejši si morejo privoščiti užitek jahanja na velblodu

PEVSKI ZBOR „IVAN VOJKO"

s Proseka - Kontovela na Dolenjskem

Na dan 19. marca t. l. ko Jožeti in Jožice praznujejo svoj god, je bilo na «Kržadi» na Proseku zelo živahno kljub zgodnji jutranji uri. Velik avtobus je mirno in dostojanstveno čakal na okoli 60 vrlih proseških in kontovelskih fantov in deklet, ki se udejstvujejo v domačem pevskem zboru ter nadaljujejo s pevsko tradicijo zbora «A. Hajdrih».

Odhod s Proseka na Dolenjsko bi moral biti ob 7. uri zjutraj, kar se pa ni zgodilo zaradi nekaterih pevcev, ki so zakasnili. Če bi namesto avtobusa čakal zapoznele tovariš pevovodja Karl Boštjančič, bi gotovo najodločneje zahteval, da se je treba točno držati napovedanih ur in da morajo biti pevci v vsakem pogledu redni, točni in disciplinirani.

Vreme je bilo čemerno in sivi oblaki so napovedovali dež. To pa ni motilo razpoloženja. Na Opčinah se je pridružil zboru še tov. Boštjančič. Zbor je nato nadaljeval pot proti Ljubljani. Vso pot do Ljubljane je zbor zabaval tov. Slavko, sem ter tja pa se je v avtobusu oglasila slovenska narodna, umetna ali partizanska pesem. Pevci so z zanimanjem opazovali lepote našega Krasa ter notranjskih hribov, mimo katerih je nekoliko leno vozil modri avtobus. Veliko zanimanja so ob poti bile deležne pomladanske cvetice, zvončki, trobentice, teloh in vresje (kar se je dalo razbrati iz pogostih vzklikov: «Joj, koliko zvončkov!») Vsekakor je prišla s tem do izraza velika ljubezen Kontovelcev in Prosečanov do cvetja s katerim se v precejšnji meri preživlja del Prosečanov.

In tako nas je pot privedla v Ljubljano. Prva misel ob prihodu v Ljubljano je bila obisk groba pokojnega pevovodje Viktorja Cermelja. Zbor je odšel na pokopališče položit na grob cvetje ter se oddolžit pokojnemu Cermelju z Gallusovo pesmijo «Glejte kako umira pravični».

Po obisku na pokopališču je bilo kosilo v Unionu. Po nekaj urah, ki so bile zboru na razpolago, so pevci odšli v radio Ljubljana, kjer so posneli na magnetofonski trak vrsto pesmi borbenega značaja. Po tem snemanju je zbor nadaljeval pot na Dolenjsko. Vozil se je v deževnem temnem večeru proti Višnji gori, odtod po posebni cesti na Polževo. Znameniti planinski hotel Polževo zgrajen za ljubitelje zimskega športa je bil določen za naše prenočevanje. Po večerji se je razvila prosta zabava, v kateri je imel prvo besedo zopet duhoviti Slavko. Nihče ni vedel, kje smo in kakšna pokrajina nas obdaja. Le to smo vedeli, da je vse bilo lepo in da so nas sprejeli gostoljubno. Drugo jutro so se pred nami nudile krasne slike planinskega kraja. Ob 10. uri je zbor nadaljeval svoje potovanje proti Novemu mestu in se zadržal nekaj časa v Trebnjem. Gostilne so bile namah polne naših ljudi, drugi pa so pohiteli na zvonik velike trebenjske cerkve.

V Novem mestu so zbor pričakovali zastopniki raznih množičnih organizacij mestnega odbora. Za sprejem je bil določen kraj pred spomenikom padlih Novomeščanov ter spomenikom Borisu Kidriču, in heroju Stanetu Rozmanu. V pozdrav je zadoneli pesem novomeškega moškega zbora «Mi smo Dolenjci». Sledil je pozdravni govor, ki nas je navdušil. Mi pa smo, po pozdravu našega pevovodje, zapeli Venturinijevo pesem «Pozdravljena domovina». Zastopniki zbora so položili na spomenik padlih cvetje. V Novem mestu je v soboto 20. marca nastopil naš zbor dvakrat. Ob 15. uri je pel za srednješolsko mladino, ob 20. pa za ostalo občinstvo.

Posebno smo bili zadovoljni z nastopom za mladino, ki je mirno in dostojanstveno sledila našemu koncertu ter darovala zboru ter pevovodji mnogo cvetja. V svojem govoru je mladinka-gimnazijka v zgoščenih stavkih povedala, kako čutijo z nami in dokazala, da mladina pravilno razume tržaški problem.

Ob večernem koncertu je bil zbor deležen pozdravov tov. Jožeta Zemljana, načelnika okrožnega ljudskega prosvetnega odbora, zastopnika kulturno umetnostnega društva «Jereb», pionirjev in delovnih kolektivov. Sprejel je v dar slike Novega mesta, kip, album in cvetje. Krasna je zlasti slika novomeškega slikarja D. Lamuta, ki prikazuje Krko ter stari del Novega mesta. Po koncertu je imel zbor banket v hotelu Kandija, kjer se je razvila prijetna zabava ob zvokih prvovrstnega salonskega orkestra ter ob posameznih pevskih točkah, ki jih je izvajala Novomeščanka tov. Zajčeva.

V nedeljo si je zbor ogledal razne zanimivosti. Obiskal kartuzijanski samostan Pleterje ter arhitehtonsko izredno zanimivo cerkev v Kostanjevici. Zbor je nastopil tudi v St. Jerneju. Po nastopu je zbor odšel v dolino Krke, si bežno ogledal dolino gradov ter se v Novem mestu nato poslovil od Novomeščanov.

Zastopnik Prosečanov in Kontovelcev je izrazil upanje, da bodo po možnosti Kontovelci in Prosečani kdaj povrnili gostoljubnost Novomeščanov ter jih povabili v svojo sredo. Zbor se je vrnil poln najlepših vtisov z Dolenjske in globoko prepričan, da je možen razvoj kulturnega življenja v coni A samo v najtesnejši povezavi z matično domovino.

MODERNIZACIJA POŠTNE SLUŽBE V SLOVENIJI

V Sloveniji so vse občine povezane s telefonom - Dežela brez staromodnih Morzejevih aparatov - Telegrami se oddajajo s teleprinterji - Direktna teleprinterska zveza podjetij s sedmimi evropskimi državami - Prehod na brezžično telefonijo - vzporedno z avtomatizacijo mreže

Slovenija je dežela, ki po svoji prirodni legi neizogibno povezuje Zahodno in jugovzhodno Evropo. Skozi njene predele že od pamtiveka potekajo tisočletne ceste, katerih so se že v daljnih vekih posluževali carski sli, noseč važna sporočila vladarjem in njihovih poveljnikov. Ti carski sli so bili prva in edina zveza, po kateri pa so le uradne osebe prejemale vesti o najvažnejših dogodkih. Samo prebivalstvo, ki se teh zvez tokrat še ni smelo posluževati, je bilo tedaj še odrezano od sveta in od dogodkov. Sicer pa te zveze niso niti bile tako redne, saj so bile odvisne bolj od dogodkov oziroma odločb vladarjev. Prvo redno poštno zvezo, katere je bila deležna tudi Slovenija, je pravzaprav uvedel šele nemški cesar Maksimiljan I. 1496. leta. Zveza se je vzdrževala s konji. vendar je tudi ta prva redna pošta služila le cesarju in državi; uporaba konj v druge svrhe. brez dovoljenja vladarja, se je kaznovala s smrtjo. Zasebnikom je pošta postala dostopna šele v 16., 17. in 18 stoletju, ko je prišla v roke plemiških rodbin Turn-Taxis, ki so iz nje izžemali precejšnje dohodke.

Poštno-prometno službo je spremenila šele železnica, ki je stekla na Slovenskem leta 1846 (Graz-Celje). Poštni vozovi so se vsled hitrejše železnice morali umakniti na stranske lokalne proge. Z daljnjim razvojem železnice pa je končno izginila idila poštnih voz s postiljoni in poštnim rogom. Prevoz blaga in potnikov se je odtlej vršil le z železnico; pošta je obdržala le pravico do prenosa pisemskih pošiljk, istočasno pa je razširila tudi dejavnost na prenos in posredovanje vesti s pomočjo telegrafa in telefona.

Letos bo poteklo že 105 let odkar je Slovenija dobila svojo prvo telegrafsko postajo v Ljubljani. Tedaj se je jelo razširjati tudi telegrafsko omrežje — vzporedno z železniškim. Prva telefonska centrala pa je bila vzpostavljena v Ljubljani šele 1897. leta, s čimer je Slovenija dobila neposredno telefonsko zvezo z Gradcem, Dunajem in Trstom. Po statističnih podatkih arhiva pošte, je Ljubljana imela tedaj 192, Maribor pa 68 telefonskih naročnikov.

Odsihdob se je poštno-telefonski in telegrafski promet naglo širil in rastel, ni se pa ravno mnogo obogatil z modernimi tehničnimi pridobitvami kakor bi bilo pričakovati glede na nagel razvoj tehnike telefonije in telegrafije. Niti habsburška avstro-ogrska niti bivša monarhistična Jugoslavija v vsem tem nista pokazali posebnega prizadevanja. Pravo pot k modernizaciji je pošta Slovenije načela šele po osvoboditvi, ko je prvič v zgodovini slovenskega rodu dobila lastna trdna tla, na katerih se je jela razvijati moderna in napredna domača industrija. Tokrat so redno poštno zvezo dobili tudi najbolj oddaljeni kraji v Sloveniji. Stevilo pošt se je rapidno dvigalo, tako da jih ima danes samo Slovenija nad 500. Tudi samo delovno področje pošt v Sloveniji se je z novo državno ureditvijo v mnogočem spremenilo in razširilo. Poleg prenosa pisemskih pošiljk, telefonskih razgovorov in telegramov, se pošta v Sloveniji bavi tudi s prenosom paketov do 20 kilogramov ter z raznimi bančnimi posli. Poleg vršitev vplačil in izplačil po poštnih nakaznicah in tekočih računih pošta izdaja tudi hranilne knjižice, sprejema hranilne vloge in jih izplačuje. Skratka v krajih, kjer ni podružnic Narodne banke ona vrši tudi vse nje ne bančne posle. Za razliko od drugih dežel in držav, kjer ima pošta v precejšnji meri še karakter fiskalne ustanove. je le-ta v Sloveniji povsem gospodarska institucija, ki kakor vse ostale družbene institucije skrbi, da v čim večji meri koristi družbi oziroma skupnosti. Čeravno je pošta v Sloveniji — kakor tudi v vseh ostalih sosednih republikah — gospodarska institucija, ne moremo mimo njenega kulturnega poslanstva, ki se vsakodnevno odraža v širokosrčnem podpiranju kulturnih uslug. To se ogleda predvsem v malenkostnih poštninah za ogromno število časopisov, ki jih pošta raznaša do najbolj oddaljenih krajev. Tudi sama knjižna založništva uživajo pri pošiljanju knjig izreden popust, a tudi telefonski pogovori in telegrami, ki vsebujejo vesti za javno publikacijo se plačujejo le s polovično pristojbino.

Še vidnejši napredek pa so pošte Slovenije dosegle v razvoju in modernizaciji telefonskih in telegrafskih naprav. Telegrafski Morzejevi aparati, ki so se še do nedavno uporabljali za prenos telegramov v vseh vaških poštah so to pot popolnoma izginili iz prometa. Izpodrinili so jih moderni teleprinterji, katere danes posedujejo vse večje pošte, tako da se vsi telegrami pošiljajo izključno s teleprinterji. Manjše pošte, ki nimajo lastnih teleprinterjev, oddajo telegrame po telefonu neposredno teleprinterskim centrom.

Z izgradnjo modernih avtomatskih teleprinterskih central v Jugoslaviji, predvsem v republiških centrih, pa se teleprinterji uvajajo tudi v posameznih industrijskih, trgovskih in gospodarskih podjetjih, da ne govorimo o časopisnih redakcijah, katerih dela brez teh si skoro ne moremo zamišljati. Le-tu je pošta napravila velik korak naprej, saj je že lani s posebnimi mednarodnimi pogodbami omogočila direktne mednarodne teleprinterske zveze s sedmimi evropskimi državami in to z Zahodno Nemčijo, Avstrijo, Švico, Anglijo, Dansko, Nizozemsko in Belgijo. V doglednem času bo slična pogodba zaključena tudi s Francijo in verjetno tudi z Italijo. Na ta način imajo vsa podjetja v Sloveniji, ki posedujejo teleprinterje, direktno avtomatsko zvezo z vsemi važnejšimi teleprinterskimi naročniki v centralnih in zahodno-evropskih državah.

Enak uspeh je dosežen tudi v modernizaciji telefonije. Nekdanje ročne telefonske centrale, ki so bile trn v peti vsakemu telefonskemu naročniku in leglo stoterih nervoznih prekinitev razgovorov, so danes zamenjale avtomatske telefonske centrale, katere danes poseduje poleg važnejših ekonomskih centrov že vsa severozahodna Slovenija. Čeravno je teh avtomatskih telefonskih central v Sloveniji danes le 16, se le-teh poslužuje že nad 60% vseh telefonskih naročnikov Slovenije, njihova kapaciteta pa predstavlja dejansko že 70% vseh obstoječih kapacitet. Kraji, posebno oni, ki so industrijsko razviti, danes sami na svojo iniciativo in s svojimi sredstvi grade takšne avtomatske centrale tako da bo v doglednem času avtomatizirano skoro vse telefonsko področje v Sloveniji. Prav te dni, začetek aprila, ko bo v Ljubljani v novi zgradbi telekomunikacij šla v pogon nova avtomatska centrala bodo na njo priključene tudi vse avtomatske centrale Gorenjske, s čimer bodo vsi telefonski razgovori s tem predelom Slovenije popolnoma avtomatizirani. Sicer pa zgolj avtomatizacija telefonskega omrežja in priključkov ni edini problem, s katerim se bavi direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani. Prav te dni je mnogo govora, pa celo v odborih ljudske skupščine Slovenije, o postopni uvedbi brezžične telefonije s pomočjo naprav za ultrakratke valove. Ta novost sicer ne predstavlja odvajanja od kabelskega telefonskega omrežja pač pa le popolno osiguranje telefonskih zvez z vzporednim sistemom UKV-naprav. Za uvajanje brezžične telefonije ima Slovenija prav vse pogoje, saj v Ljubljani obstaja Institut za elektroveze, ki danes že izdeluje potrebne aparature za brezžično telefonijo. Prva aparatura, s katero je vzpostavljena neka obalska pomorska zveza, se je odlično obnesla, kakor tudi vse dosedanje tovrstne konstrukcije omenjenega instituta. Idejni projekt, ki je izdelan že za celo Slovenijo, je tudi v skladu z zveznim projektom brezžične telefonije, kateri predvideva tudi vzpostavitev direktne zveze Ljubljana-Zagreb-Beograd-Skoplje, ki bo prav gotovo ena najpomembnejših zvez za tranzit mednarodnih telefonskih razgovorov.

Čeravno so vse to le fragmenti iz sodobne modernizacije poštne službe v Sloveniji, si iz vsega tega kaj lahko predstavimo kolikšno skrb posvečajo organi ljudske oblasti poleg vseh problemov elektrifikacije in industrializacije tudi razvoju poštnih uslug. Tempo te modernizacije bo vsekakor v naslednjih letih še bolj pospešen, saj se je medtem razvila močna industrija, ki bo nudila prav vse kar potrebuje moderna tehnika sodobne telefonije Že samo dejstvo, da se je proizvodnja elektroindustrije v LR Sloveniji samo v lanskem letu povečala za 63 odst. zgovorno priča, da ta dežela danes briše poslednje ostanke vekovne zaostalosti ter se dviga na nivo najnaprednejših dežela sodobne Evrope.

MILOS MACAROL

Mednarodna konferenca o jedrski fiziki

Mednarodne konference o jedrski fiziki, ki bo pod pokroviteljstvom vzgojne, znanstvene in kulturne organizacije ZN (UNESCO), od 13. do 17. julija na univerzi v Glasgowu, se bo udeležilo 125 britanskih in približno 175 drugih zastopnikov. Konferenci, ki bo prva te vrste, bo predsedoval docent za fiziko na glasgovski univerzi, prof. Dee. Konference se bodo udeležile vse države na tej strani železne zavese, vključno Jugoslavija, razen Španije.

Na univerzi v Glasgowu pa med tem dokončujejo ogromen sinhrotron, ki bo največji stroj te vrste v Veliki Britaniji. Upajo, da bo novi sinhrotron do pričetka konference že gotov.

***

BOMBAŽ, KI NE GORI

Ameriški kongres za državno varnost sporoča, da je uspelo ameriški tekstilni industriji v sodelovanju s kemičnimi tovarnami izdelati bombažne tkanine, ki ne gorijo, ki se pa dajo prati. Nove tkanine so že začeli izdelovati v večjem obsegu. Nove tkanine se ne vnamejo niti pri temperaturi 1280 stopinj Celzija. Tkanine uporabljajo predvsem za varnostna oblačila delavcev v železarnah ter za tapeciranje, vatiranje in podobno uporabo, s katero je združena možnost požara v stanovanjih ali javnih prostorih.

***

BRITANSKI TOVORNI AVTOMOBILI ZA JUGOSLAVIJO

Jugoslovansko državno podjetje «Kompresor» iz Beograda, je pri britanski avtomobilski tovarni «Leyland Motors» naročilo za takjšnjo dobavo 25 tovornih avtomobilov za odvažanje smeti standardne eksportne vrste. Jeklene karoserije in strojne naprave za razkladanje smeti bodo izdelek tovarne «Bromilow and Edwards».

***

«NYGEN» — NYLON ZA AVTOMOBILSKE PNEVMATIKE

Ameriške tovarne avtomobilskih pnevmatik so začele uporabljati nygen za svoje izdelke. Nygen, posebna iz nylona izdelana «vrv», tehta enako kot jeklena žica in je enako močna. Pri pripravljanju «vrvi» za pnevmatike se nylon namota in nato postavi pod pritisk v veliki vročini kar pomnoži njegovo odpornost. Z nygenom izdelane pnevmatike so pri izvršenih poskusih obdržale normalen zračen pritisk tudi takrat, ko se je oblika navadnih pnevmatik skazila.

***

PENICILINSKE TABLETE S SLADKORNO PREVLEKO

Neka britanska farmacevtska tovarna je pričela izdelovati penicilinske tablete s sladkorno prevleko, ki predstavljajo absolutno novost.

Te pastilje so izdelali, ker so sladkorno glazuro dobili s pritiskom. Pri vseh drugih metodah bi namreč morali narediti sladkorno prevleko s sirupi, pri čemer pa bi penicilin izgubil svoj učinek.

Kot zagotavlja tovarna, se penicilinske pastilje s sladkorno prevleko na pritisk raztapljajo hitreje od navadnih tablet, druga prednost pa je, da penicilin vedno ohrani popolno učinkovitost.

Novi amfibijski čoln, BARC, (Barge, Amphibious, Resupply, Cargo) lahko prevaža naenkrat 200 popolnoma opremljenih vojakov ali do 100 ton različnega tovora iz parnikov na obalo. Da se kljub svojemu velikemu tovoru ne pogreza, ima čoln nad 3 metre široka kolesa. Na sliki vidimo, kako dirja amfibijski čoln BARC k parniku v morje po novi tovor.

VASILIJ MIRK: Razvoj glasbenega življenja na Primorskem

2. V drugi polovici 18. stoletja je nastala velika sprememba v socialnem življenju. Do tedaj je bila umetna posvetna glasba pridržana je ožjemu krogu plemstva in velike glasbene umetnine 17. in 18. stoletja (t. zv. predklasične in klasične dobe) so šle kor mimo nas. Toda odkar sta bila Trst in Reka proglašeni za svobodni luki (1717) in po gradnji velike državne ceste Dunaj-Trst se je napredno meščanstvo začelo gospodarsko krepiti. V opoziciji proti plemstvu se je priključilo prerodu, ki ga je povzročilo prosvetljenstvo z zakonskimi ukrepi o verski strpnosti in enakopravnosti, o ureditvi pravosodja, o pospeševanju obrti in poljedelstva ter o omiljenju tlačanstva. Meščanstvo se je družilo z delavstvom in podeželjem ter je vključevalo v svoj kulturni program tudi slovensko prosveto in z njo glasbeno kulturo. Polagoma so se mu pridružili tudi duhovniki in celo kakšni plemiči. Spričo tega se seveda ne more govoriti o enotni glasbeni kulturi, vendar so s tedanjimi poizkusi in tipanji dosegli vsaj to, da je znimanje za glasbo rastlo in z njim delavnost na področju glasbe

Velik je bil pri tem vpliv t. zv. romantike, t. j. tiste duhovne struje, ki je v začetku 19. stoletja nastala v Nemčiji in med drugim poudarjala, da je treba pravilno vrednotiti vse narodove svojstvenosti in prvine, torej razen jezika, običajev, bajk in pravljic še posebno ljudske pesmi in njihove napeve. Tako so nastale po vsem Slovenskem neštete zbirke pesmi (pesmarice) in zato je velikega pomena, da je plemeniti in dobrosrčni ljudski pesnik Valetin Stanič (1774-1847) iz Bodreža ob Soči zbiral in objavil dve lepi zbirki domačih ljudskih pesmi (poleg duhovnih).

Iz Trsta pa je Žiga baron Zois (1747-1819), sin Michelangela Zoisa barona Edelsteina in Slovenke Ivane pl. Kapus. Zois se je po preselitvi v Ljubljano odpovedal svojemu gospodarskemu poklicu in posvetil svoje sposobnosti razvoju slovenske kulture. Zbiral je okoli sebe vse uglednejše literate ter z njimi reševal razne probleme književnosti, glasbe, gledališč in pod. Bil je tudi glasbeno nadarjen in je za (italijanske ali nemške) operne predstave v Ljubljani komponiral slovenske pesmi kot medaktne vložke. Njegovo vneto delovanje je bodreče in blagodejno vplivalo tudi na obrobne slovenske dežele, torej tudi na Primorsko. Za kratko dobo so se slovenska kulturna stremljenja še lepše razvijala, ko je po veliki francoski revoluciji z zmago Napoleonove vojske prišlo do ustanovitve «Ilirskih provinc» (1809-1813), izven katerih sta od slovenskih pokrajin ostala le Stajerska in del Koroške.

Pa je prišlo znamenito leto 1848. s svojo novo meščansko revolucijo v Franciji, odkoder se je širila po mnogih evropskih deželah in med drugim zajela tudi skrajno *konservativno avstrijsko cesarstvo*. To politično in socialno gibanje je za kratko dobo in v dokaj omejeni obliki prineslo tudi sicer maloštevilnemu slovenskemu meščanstvu možnost boljšega kulturnega razvoja. V vseh večjih krajih so ustanavljali kulturno - politična društva, med drugimi v Trstu «*Slavjanski zbor*», v Gorici pa «Slavjansko bralno društvo». A zaradi *nove vladne reakcije* (Bachov režim) je bilo vse delo kmalu ustavljeno. Šele po njenem padcu je moglo delovanje takih društev zaživeti na novo, in sicer v *čitalnicah*, ki so odslej središča kulturne in politične vzgoje. Prvo čitalnico so ustanovili v *Trstu (1861)* pod imenom Slovanska čitalnica; tej so sledile druge po slovenskem ozemlju in tako tudi v Gorici. Značaj čitalnic je bil prvenstveno malomeščanski, zato jih je bilo tudi v manjših krajih, tako da je njihovega kulturnega gibanja postal deležen že znatnejši del naroda. Čitalniške prireditve so imele zelo pestro vsebino; na njihovih sporedih so bile literarne, odrske in glasbene (predvsem pevske) točke, zraven pa tudi politična predavanja in — zaradi družabnosti — ples. Po češkem vzgledu so te prireditve dobile ime «bèsede». Pogostoma, posebno na prostem, so imele obliko veselic.

Bèsede so pa sprožile vprašanje glasbenega programa, ker je bila naša dotedanja glasbena literatura še preskromna. Na razpolago so bile skladbe nekaterih kranjskih skladateljev, ki so znali pisati prav poljubne pesmi za zbor in samospeve, kakor na pr. Jurij Fleišman, Leopold Belar, Leopold Cvek, Blaž Potočnik (bolj pesnik), Gregor Rihar in dr.; pozneje so se tem pridružili bolj izobraženi skladatelji brata Benjamin in Gustav Ipavec, Andrej Vavken, Davorin Jenko, Ceh Kamilo Mašek in Fran Gerbic, ki so napisali mnogo tehtnih skladb, tako, da je kakovost bèsed napredovala. Ni majhno število njihovih pesmi, ki so ponarodele: Luna sije in Triglav (Fleišman), Otok bleški (Mašek), Pridi Gorenjc (Potočnik), Domovini (Benjamin Ipavec); Kje so moje rožice, Iz stolpa sem, Planinska roža, Tam za goro (Gustav Ipavec), Tiha luna, Lipa, Naprej zastava Slave! (Davorin Jenko) in druge, ki so vse postale tudi lastnina primorskih Slovencev. Ampak tudi na naših tleh je našel čas svoje ljudi. Opozarjam predvsem na pesnika in skladatelja Miroslava Vilharja (1818-1871) iz Planine posestnika na Kalu, ki je napisal veliko preprostih samospevov, budnic, klavirskih skladb in veselo spevoigro (ali nekako opereto) Jamska Ivanka (1850). Nekatere njegove pesmi so ponarodele: Po jezeru, Mila lunica, Planinarica, Ko ptičica sem pevala.

(Nadaljevanje sledi)

TRST, četrtek 25. marca 1954

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo spremenljivo oblačno vreme z večjimi razjasnitvami. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 13.6 stopinje; najnižja 8.2 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 14.40: Pomladne pesmi poje tržaški Komorni zbor. — **Trst II.:** 18.16: Leos Janaček: Stari češki plesi. — **Trst I.:** 11.30: Operna glasba. — **Slovenija:** 21.00: Beethoven: Simfonija št. 5 v c-molu, op. 67.

Iz tržaške kronike

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Ostra obsodba suroveža zaradi pretepanja sostanovalke

V pijanosti je svojo sostanovalko večkrat do krvi pretepel in ji pri tem popolnoma skazil obraz - Vino - glavni vzrok stalnih prepirov

Na izredno hudo kazen — 6 let, 2 meseca in 20 dni zapora ter na preklic pogojne obsodbe izrečeno januarja 1952. leta — so obsodili na kazenskem sodišču 51-letnega Leopolda Pierija iz Sesljana 15/c, ki se je pregrešil s surovim ravnanjem s sostanovalko in ljubico 45-letno Marijo Sgubin por. Urbani, kateri je v preteklih letih vse do novembra lani povzročil nešteto telesnih poškodb, med katerimi je bila najhujša prebitje spodnje ustnice, ki je ženski po zacelitvi rane iznakazila obraz.

Čeprav ženska, tako namreč trdi policija, ni povsem nedolžna (pred davnimi leti je bila večkrat kaznovana zaradi pijanosti in nemarnosti; pade krivda za vse to njuno peklensko življenje povsem na vino, kateremu sta bila tako Pieri kot Sgubinova z dušo in telesom predana. Kadar sta bila pijana pa se nista več zavedala kaj delata in medtem ko je ženska zmerjala Pierijeva sinova z «bastardi» jo je pijani mož neusmiljeno celo do krvi pretepal in ji nato, čeprav ni dokazano, ker so priče to zanikale, celo prepovedal, da bi iskala pomoč pri zdravnikih.

Vse te pretepe pa je policija popolnoma ignorirala (predvsem ker sta oba stanovala v neki hiši podobni baraki oddaljeni od drugih) vse do 1. decembra lani, ko je Sgubinova krvava in razstrgana prišla v stanovanje Marije Prodan por. Lubiana, kjer jo je v prisotnosti Lidije Paron por. Bressi naprosila, da bi poklicala policijo ker se ona ni mogla premikati zaradi hudih bolečin v nogah in na prsnem košu. Te bolečine ji je po izjavi Sgubinove, povzročil s pretepanjem njen sostanovalec.

Policijski agenti, ki so prišli na mesto, so ugotovili, da ima ženska polno ran in podplutb in so jo takoj odpeljali k nabrežinskemu zdravniku, kateri pa jo je z rešilnim avtom poslal v bolnišnico. Ker so zdravniki uvideli, da je Sgubinova resnično potrebna skrbne nege, so jo pridržali s prognozo okrevanja v 10 dneh na I. kirurškem oddelku.

Medtem pa je policija uvedla preiskavo in zaslišala poleg Sgubinove tudi Pierija, ki se je izgovarjal, da se ničesar ne spominja, ker je čestokrat pijan in končno tudi oba Pierijeva sinova, 14-letnega Giuseppa in 17-letnega Armanda, ki sta že prej zapustila očeta in se zatekla k drugim sorodnikom. Ta dva sta v glavnem potrdila, da je oče večkrat udaril Sgubinovo, ker ga je jezilo, da je zmerjala sinova. Zanikala pa sta, da bi oče prepovedal ženski, da bi se zatekla po zdravniško pomoč in celo izjavila, da je oče nekega dne celo poklical taksi, da bi žensko odpeljal k zdravniku, a ga je Sgubinova odklonila. Otroka sta tudi pojasnila, da se je ženska, ki je bila pogostokrat pijana, tudi sama pobila, ko je padla.

Najhujše obtožbe proti Pieriju pa je Sgubinova iznesla med zaslišavanjem pri tožilcu v preiskovalnem delu razprave. Tedaj je namreč prvikrat obrazložila odkod njena velika brazgotina na ustnici, ki ji je popolnoma iznakazila obraz. O tem bi bilo bolje molčati, vendar bi se brez opisa tega dogodka le težko razumel zverinski značaj obtoženca in pravičnost hude obsodbe. Ženska je oktobra 1952 ležala na postelji, ko je k njej prišel Pieri in hotel k njej. Željo pa mu ženska iz upravičenih razlogov ni izpolnila, kar je moža zelo razburilo in je Sgubinovo kratko malo potegnil s postelje, jo zvlekel na bližnji travnik, kjer jo je pošteno obrcal. Nato jo je zopet s silo odvlekel v stanovanje in ko sta prišla v kuhinjo jo je Pieri s kozarcem tako silovito udaril po ustih, da ji je preklal spodnjo ustnico na dvoje. Njegova skrajna surovost je prišla do izraza, ko je ženska ležala na tleh. Pristopil je k njej in z besedami «Počakaj, da te blagoslovim» opravil na njej svojo potrebo. Pri tem jo je onesnažil posebno po ustnici in drugih ranah.

Vselej po pretepih in tako tudi ob tej priliki je bilo možu, ko se je seveda streznil, vedno žal in jo je prosil celo poklekajoč pred njo oproščenja. Vrhu tega je preskrbel tudi vsa potrebna zdravila.

Pieri pa je nasprotno, čeprav je priznal, da je žensko udaril s kozarcem, zanikal Sgubinovo verzijo. Udaril jo je, ker je ženska kljub temu, da je bila popolnoma pijana, še vedno pila in ni hotela na njegovo prošnjo odnehati. Zadnje čase pa je tako je pojasnil Pieri, začel šteditI, da bi lahko Sgubinovo poslal na operacijo v Milan, kjer bi ji vsaj nekoliko popravili brazgotino.

Ta primer surovega vedenja, ki bi spadal bolj na porotno sodišče, kot na kazensko, je zapustil pri vseh najslabši vtis in ker so bile poškodbe, ki jih je Sgubinova utrpela, resnično hude, je sodišče obtoženca obsodilo na kazen, ki je eksemplarična in ki bo brez dvoma opozarjala podobne ljudi kot Pieri, da se s svojimi sostanovalkami, pa čeprav predanimi vinu, ravna človeško.

Predsednik: Fabrio, tožilec: Amedeo, zapisn.: Petrocelli, obramba odv. Valastro.

Lažni polkovnik in filmska igralka obtožena tihotapstva

Včeraj bi morala biti na kazenskem sodišču razprava proti 39-letnemu Antoninu Garacciju iz Trapanija z začasnim bivališčem v Trstu v hotelu «Italia» in 36-letni filmski igralki Dori Duranti por. Pagani iz Rima. Prvi je obtožen tihotapstva 120 kg cigaret, ki jih je hotel prepeljati z «Buickom» last filmske igralke, iz našega ozemlja v italijansko republiko, Durantijevo pa so obtožili, da je z začasnim turističnim karnetom prepeljala vozilo iz Švice v Italijo, kjer ga je stalno uporabljala pri čemer pa ni plačala uvozne pristojbine.

Garacci je večkrat šel čez obmejni blok pri Devinu in ker se je izdajal za polkovnika pri zavezniškem poveljstvu NATO, je vselej srečno brez pregledov prihajal in odhajal iz Trsta. Oktobra pa so mu končno pregledali vozilo in našli v njem cigarete tihotapskega izvora. Odtod tudi prijava sodišču.

V začetku včerajšnje razprave je predsednik prečital zdravniško spričevalo, iz katerega sledi, da je filmska igralka bolna in da se ne more udeležiti razprave, ki naj bi bila na prošnjo njenega odvetnika preložena na kasneje. Temu predlogu pa se je uprl tožilec, ki je zahteval od sodišča, da bi moralj filmsko igralko, še posebno zaradi njenega nesramnega vedenja med zaslišavanjem v preiskovalnem delu, pripeljati s policijo na razpravo. Vrhu tega pa je tožilec izjavil, da zdravniško spričevalo, ki ga je podpisala neka zdravnica, ki nosi isto ime kot branilec Durantijeve, nima pravne veljave. Kljub temu pa je sodišče sprejelo tezo odvetnika obrambe in razpravo odložilo za nedoločen čas.

Predsednik: Gnezda, tožilec Pascoli, zapisnikar Magliacca, obramba odv. Ferretti iz Rima in Tommasini.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

USPELA VAŠKA KONFERENCA DFS V JAMLJAH

ODGOVORNOST SLOVENSKIH KOMINFORMISTOV ZA ZMANJŠANJE ŠTEVILA UČENCEV V TRŽIČU

Potrebna je enotnost Slovencev v Italiji - Življenjska moč beneških Slovencev - Demokristjanska vlada nam ne priznava niti najosnovnejših pravic - Kriva je sedanje gospodarske krize

V Jamljah, ki so po svojem gospodarskem položaju ena najbolj prizadetih slovenskih vasi v Italiji, je bil v sredo zvečer predkongresni sestanek DFS, katerega se je udeležilo nad 25 vaščanov. Prišli so odrasli možje pa tudi mladi fantje, da se seznanijo z delom in pripravami manjšinske organizacije na kongres ter pripomorejo k izdelavi programa.

Po otvoritvi je za tov. Jožetom Pahorjem spregovoril tov. Viljem Nanut.

Pred poslušalci je ponovno zaživel program DFS, ki se v svoji prvi točki bori za združitev vseh Slovencev v Italiji, zato da bi bile slovenski manjšini zajamčene vse manjšinske in socialne pravice. Predvsem je bil v poročilu poudarek na beneških Slovencih, ki že 100 let živijo v italijanski državi, pa jim ta ne priznava narodnostnih pravic, ampak vsa dolga leta s pomočjo raznih ustanov širi med najzapadnejšimi Slovenci raznarodovalno politiko, ki jo podpira celo višja cerkvena oblast. Toda kljub vsem preprekam in šovinističnim nakanam ni uspelo nikomur uničiti slovenskega življa v Beneški Sloveniji, Kanalski dolini in v Reziji. Slovenski narod je ostal in vedno večja je njegova želja po sodelovanju z goriškimi brati in spoznavanju bogate slovenske kulture.

Prav na tem narodnostnem področju, kjer bi bila enotnost Slovencev v Italiji najbolj potrebna, je DFS naletela na odpor od strani tistih, ki razen časopisnega pisanja in kavarniškega politikantstva niso storili ničesar za obstoj slovenske manjšine, ampak so s svojim razkrojevalnim delovanjem samo škodili.

Slovenski kominformisti so s svojim, oziroma moskovskim lažnim internacionalizmom šli tako daleč, da so svoje otroke odvzeli iz slovenskih šol in tako pripomogli k odstranitvi slovenske šole iz Krmina v 6 km oddaljeno Plešivo, v Tržiču pa so povzročili zmanjšanje učencev slovenske šole na minimum. Tudi SDZ, ki so jo same besede o slovenstvu, do sedaj ni niti v najmanjši meri pripomogla k vzdrževanju slovenskega dijaškega doma, temveč se je o njem celo umazano izražala.

Demokristjanska vlada, ki je v Italiji že vsa povojna leta na vladi, ni slovenski manjšini priznala na narodnostnem področju niti najosnovnejših pravic, ki jih je svečano obljubila pred vsem človeštvom. Našemu in vsemu italijanskemu delovnemu ljudstvu je pripravila gospodarsko krizo ter dovolila v višjih krogih korupcijo in krajo državnega bogastva. Demokristjani so v naše kraje prinesli krizo kakršne ne pomnimo ze dolga leta. Povzročili so, da se je povečala brezposelnost in vzgojili mladino brez vsakega poklica. Nikdar ni bilo toliko mladih ljudi na cesti brez dela in tudi brez vsake perspektive, kolikor jih je danes.

Ti pereči problemi, ki jih je nakazal tov. Nanut v svojem poročilu, so v živo zadeli prebivalce Jamelj, ki na svojih ramenih občutijo težaven gospodarski položaj. S tem v zvezi in tudi s prvim delom poročila, ki govori o razkrojenosti slovenskih vrst na Goriškem in o potrebi sodelovanja naprednih Slovencev z naprednimi italijanskimi silami, je nastala živahna diskusija, v kateri so sodelovali številni vaščani.

Končno je bil izvoljen tudi novi 5-članski krajevni odbor. Izbrali so tudi 10 članov za občinsko skupščino, ki bo prihodnji teden v Doberdobu.

Navodilc obč. podjetij glede uporabe plina

Občinska podjetja so poslala vsem potrošnikom plina obvestilo v zvezi z zadnjimi zastrupitvami s plinom, do katerih je prišlo v Gorici in v nekaterih drugih krajih Italije. V njem pozivajo potrošnike, naj bodo previdni pri uporabi tega koristnega goriva, ki lahko postane tudi smrtno nevarno, če se ne držijo navodil o njegovi uporabi. Potrebno je nadzorovati plinske gorilnike, ki se lahko pokvarijo in povzročajo ob nepopolnem izgorevanju postranske proizvode, ki so zdravju škodljivi. Poleg tega je treba stalno pregledovati gumijasto cev od pipice do pečice. Pipice morajo biti vedno zaprte, kadar plina ne uporabljate. Prostori, v katerih se uporabljajo plinske peči, morajo biti vedno dobro prezračeni. Če ugotovite smrad po gorilnem plinu, je treba takoj zapreti vse plinske pipice in prostore prezračiti. V takem primeru ne smete uporabljati sveč, vžigalic, niti ne smete prižigati elektrike, da ne povzročite eksplozij. Če bi kje opazili uhajanje plina, je treba o tem takoj obvestiti občinsko plinarno.

IZ TIPANSKE OBČINE V BENEŠKI SLOVENIJI

Odkar je občina prišla pod Italijo se je število prebivalstva skrčilo za polovico

Občane bi bilo treba oprostiti davkov

Tista občina v Beneški Sloveniji, ki zasluži, da z največjo pazljivostjo proučimo njene socialne in gospodarske pogoje in današnje stanje, je nedvomno Tipana. Tu je beda bolj očitna kot v katerem koli drugem predelu naše pokrajine. Dokaz temu so tudi številke o gibanju prebivalstva. Lansko leto smo bili priča v tipanski občini nadaljnjemu občutnemu padcu števila prebivalstva: 36 rojstev, 46 umrlih, 65 trajnih in 342 začasnih izseljencev.

V naslednjem hočemo pokazati, kako se ta občina vedno bolj razljuduje. Če oblasti ne bodo podvzele potrebnih ukrepov, da bi preprečile to propadanje, ne bomo imeli čez 50 let v tipanski občini drugih prebivalcev, kot samo obmejne stražnike. Omenimo naj še, da je bila nekoč to najbolj obljudena občina Beneške Slovenije.

Žal nimamo na razpolago starih uradnih podatkov, na podlagi katerih bi lahko točno ugotovili, za koliko se je zmanjšalo prebivalstvo od leta 1866 dalje. Toda s pomočjo približnih podatkov iz župnijskih arhivov je razvidno, da je takrat štela tipanska občina kar 4.700 prebivalcev. Od tedaj se je to število postopoma zmanjševalo, dokler ni doseglo ob začetku tekočega leta 2.714 prebivalcev. V 87 letih, odkar je prišla Beneška Slovenija pod Italijo, se je torej število prebivalstva v tej občini zmanjšalo kar za 42%.

Res žalostno dejstvo, ki dokazuje še enkrat, kako gre slovensko prebivalstvo v videmski pokrajini naproti svojemu popolnemu propadu.

Omenili smo že, da nimamo na razpolago uradnih podatkov o prebivalstvu v letu 1866. Vendar bodo zadostovali tudi podatki, ki jih navajamo tu spodaj, v dokaz pravilnosti naše trditve. To so podatki o ljudskih štetjih, ki so bila izvedena od leta 1911 dalje. Navajamo jih posamič za vsako vas posebej:

	1911	1921	1931	1936	1951
Brezje	480	388	369	355	330
Debelež	140	130	122	126	108
Karnahta	241	273	291	236	211
Platišče	573	537	506	429	399
Prosnid	711	684	602	558	501
Tipana	643	646	635	613	590
Viskorša	1.012	939	876	712	685
Skupno	**3.800**	**3.597**	**3.401**	**3.023**	**2.824**

Zgornji podatki se nanašajo na pristojno prebivalstvo. Število prisotnega prebivalstva leta 1951 pa je znašalo komaj 2323 ljudi. Na podlagi teh podatkov ni mogoče točno ugotoviti koliko domačinov je odsotnih začasno, ker so v številu prisotnega prebivalstva všteti tudi ljudje, ki so bili tisti dan iz kakršnegakoli vzroka v tej občini. Zato lahko brez skrbi računamo, da je šlo po svetu mnogo več občanov, kot pa 501 (številka, ki pomeni razliko med pristojnim in prisotnim prebivalstvom). V nekem poročilu tipanske občine, ki ga je ta poslala ministrstvu v Rim, čitamo, da je bilo leta 1950 kar 117 celotnih družin s 505 družinskimi člani, ki so se izselile v inozemstvo, 150 je bilo posameznikov, ki so se skoraj dokončno ustalili v inozemstvu, pa so bili pristojni v naši občino, in poleg teh je bilo še 535 sezonskih izseljencev. Odsotnih je bilo torej takrat okrog 1.200 ljudi, h katerim pa moramo prišteti še drugih 50 odsotnih, ki so bili po drugih krajih Italije. Ker od leta 1950 do 1951, ko je bilo izvedeno zadnje štetje prebivalstva, ni bilo večjih sprememb v izseljevanju in če so bile, so samo še povečale število odsotnih, lahko iz tega izvajamo, da število prebivalstva, ki danes dejansko prebiva na območju tipanske občine, ne presega 1.500 ljudi.

Pa še nekaj moramo pristaviti. Na podlagi poizvedovanj na kraju samem, smo dognali, da je okrog sto oseb, ki so vpisane kot pristojni prebivalci, o katerih že več desetletij ni nobenega glasu in ki so najbrž umrli, ne da bi prišlo na županstvo kakšno sporočilo, če so sprejeli državljanstvo države, kjer so prebivali, ali da bi tista država o tem obvestila rimsko zunanje ministrstvo. Lahko bi navedli tudi kak posamezen primer, pa bi bil članek predolg in nam tudi prostor kaj takega ne dopušča. Zgoraj navedeni podatki nam vsekakor dokazujejo kako obupno je gospodarsko stanje prebivalstva te občine.

Morda bo kdo ugovarjal, češ da je pojav razljudenja splošen tudi po vseh drugih gorskih krajih. Ta opazka pa je samo deloma utemeljena. Nemogoče je namreč verjeti, da so tudi drugod v državi občine, katerih gospodarsko propadanje bi zajelo tak obseg kot v Tipani.

Iz tega prihajamo do zaključka, da je to problem, mimo katerega nikakor ne sme in ne more rimska vlada. Če se fašistični in predfašistični režimi niso nikoli brigali za te naše brate, bi morala vsaj ta sedanja vlada dolžnost, da bi podvzela učinkovite ukrepe, da jim pomaga. Tu ne gre za kakšno miloščino, ampak za to, da dobijo občani to, kar jim pritiče. Že 87 let plačujejo ti ljudje visoke davke in pristojbine, čeprav je njihova zemlja skoraj vsa v višini 800 m in več nad morjem. Poleg tega gre v tem oziru za kamnite in strme površine, ki so od leta do leta v slabšem stanju. Treba bi bilo začeti s tem, da se te ljudi oprosti vseh mogočih davkov. V pričakovanju, da bodo končno izdali tudi vladni odlok, s katerim naj bi se vštela med predele za gorsko izboljševanje tudi ta občina, naj bi bil odpis davkov vsaj prva pomoč.

VOJMIR TEDOLDI

O premestitvah profesorjev

Ministrstvo za vzgojo je izdalo odredbo o premestitvah vodilnega in učnega osebja srednjih šol.

Vodje zavodov, profesorji klasičnih in znanstvenih srednjih šol, učiteljišč in tehničnih šol, ki želijo premestitev v šolskem letu 1954-55, morajo vložiti prošnjo do 5. aprila t. l. 10. aprila bodo ravnateljstva zavodov predali prošnje šolskemu skrbniku, ki jih bo najkasneje do 15. aprila odposlal generalnemu ravnateljstvu ministrstva. Prošnje učiteljev telovadbe bo šolski skrbnik odposlal posebnemu uradu.

Prošnje za odklonitev zaprošene premestitve bodo prišle v poštev le, če bodo predložene ministrstvu za vzgojo pred 31. majem.

ŽENA SE JE POTOLAŽILA

Medessi ponevedoma zašel v Jugoslavijo

62-letni Michele Medessi iz Ul. Monache, o katerem smo poročali, da je v nedeljo popoldne odšel s kolesom z doma in ga ni bilo nazaj do toka, zaradi česa se je njegova žena obrnila do kvesture, se je v torek vrnil domov. Medessi je namreč v nedeljo popoldne odšel s kolesom proti Podsabotinu, kjer je nevede zašel na jugoslovansko ozemlje. Obmejne jugoslovanske straže so ga ustavile in odpeljale v Solkan. V torek zvečer pa so ga pri Rdeči hiši vrnile tukajšnjem oblastem.

Nesreča pri igri

Včeraj popoldne ob 17. uri se je 18-letnemu Francesco Pellizonu iz Gorice Ul. Mameli 3. pripetila manjša nesreča. Mladenič se je igral s svojimi tovariši na športnem igrišču na Rojcah in ponesrreči dobil žogo v glavo. Poškodoval si je levo sence, udarec je bil tako močan, da se je Pellizon onesvestil. Odpeljali so ga v bolnico Brigata Pavia, kjer bo ostal nekaj dni na zdravljenju.

Izlet v Trst

ZSPD v Gorici organizira v nedeljo 28. t. m. izlet v Trst k premieri SNG «Draga Ruth». Predstava se prične ob 16. uri, zatorej bo avtobus krenil iz Gorice izpred kavarne Bratuž točno ob 14. uri. Cena vozovnice in vstopnice za predstavo znaša skupno 600 lir. Vpisovanje v kavarni Bratuž in na sedežu ZSPD v Ul. Ascoli 1. vključno do četrtka.

KINO

CORSO. 16: «Magdalena», barvni film, M. Toren in G. Cervi.
VERDI. 16.30: «Padlo je z neba», R. Rascel.
CENTRALE. 17: «Sovražnik te posluša», Stanio - Olivier.
VITTORIA. 17: «Kadar ženske ljubijo», M. Carol in A. Lualdi.
MODERNO. 17: «Tizio, Caio, Sempronio», N. Taranto in F. Marzi.

ŠPORTNI DNEVNIK

Priprave Jugoslovanok za telovadne tekme v Rimu

V petek in soboto so se ponovno zbrale k tekmovanju najboljše jugoslovanske tekmovalke zveznega razreda v vajah na orodju, tokrat v Karlovcu. To je bila zadnja preizkušnja v obveznih in poljubnih sestavah pred državnim prvenstvom, ki bo 28. in 29. maja v Zagrebu, kjer bo dokončno določena jugoslovanska vrsta za mednarodne tekme v Rimu. Med 20 tekmovalkami, ki so se udeležile teh tekem, se je razvila ostra borba, ki so jo ene manj, druge bolj uspešno zaključile. Močno je že opazno, da se mlade tekmovalke uspešno uvrščajo med najboljše, ali pa jih celo potisnejo za kakšno mesto navzdol.

Na podlagi uspehov v poljubnih vajah je bila določena vrsta, ki bo zastopala Jugoslavijo na tekmi z Bavarsko 3. in 4. aprila v Karlovcu. Vrsto sestavljajo: Rozman, Kober, Koričič, Marič, Stebler, Drinić, Smolnikar, Sigulinski. Istočasno je bila določena B vrsta, ki bo 3.-4. maja tekmovala z žensko reprezentanco «Satusa» (Švica) v Sarajevu. V vrsti so Rili, Sarčević, Periskić, Spasić, Cerar, Medle, Kuljiš, Čulinović.

Kratek je čas do tekem v Rimu, kjer bodo zbrane skoro vse države, ki v vrhunski telovadbi nekaj pomenijo.

Skupna ocena (poljubne in obvezne vaje): 1. Rozman (Jes) 82.55, 2. Kober (Zgb) 77.15, 3. Smolnikar (Jes) 76.20, 4. Marić (Bgd), 5. Koričić (Zgb), 6. Spasić (Bgd), 7. Periškić (Sombor), 8. Stebler (Sombor).

Za nakup nove obleke se boste laže odločili sedaj, ko ima

Foderami - A. Pertot

nov oddelek

kjer je ogromna izbira dobrega in modernega blaga za moške obleke po zelo ugodnih cenah.

BLAGO ZA VSAK OKUS — CENA ZA VSAK ZEP.

Foderami - A. Pertot

TRST, Ul. Ginnastica 22, Tel. 95-998

PRVA TEKMA MED SLOVENSKIMI IN ITALIJANSKIMI DIJAKI

Slovenski visokošolci 6 Istituto „A. Volta" (II. razr.) 1

Želeti je še nadaljnjega zbližanja dijakov obeh narodnosti tudi na drugih področjih

Slovenski visokošolci: Sosič, Pertot, Bonač, Delfar, Tence, Kozler, Gulič, Stoka, Hrevatin, Meden, Radojkovič.

«A. Volta»: Lokar, De Paolis, Di Camillo, Paoletti, Samassa, Nutarelli, II. Nutarelli, Sponza, Lavisolo, Simich, Simonelli.

Sodnik: Benelli.

Odkar se spominjam, je to prvič, da smo prisostvovali tekmi med italijanskimi in slovenskimi dijaki. Za tekmo je vladalo precejšnje zanimanje, posebno med slovenskimi dijaki, ki so včeraj v precejšnjem številu napolnili tribuno stadiona «1. maj»; čeprav se je za tekmo zvedelo le dan prej. Med dijaki iz Trgovske akademije in Realne gimnazije pa so bili tudi nekateri profesorji, ki so ravno tako kot ostali pazljivo sledili igri.

Točno ob 15. je dal sodnik znak in pričela se je igra. Od prve minute dalje so slovenski visokošolci pokazali svojo premoč, saj so med vso igro bili pred vrati nasprotnika. Italijanski dijaki so poskušali nekatere izpade, ki pa se niso posrečili. V sedmi minuti prvega polčasa je že padel prvi gol. Po tem prvem uspehu so se Slovenci nekoliko ugreli. Ko pa so opazili, da se nasprotnik omejuje le na obrambo, so spet prešli v napad in v 18. min. je Meden dal drugi gol. Do konca prvega polčasa je ostal položaj isti. Čeprav so bili visokošolci vedno pred nasprotnikovimi vrati, so zamudili nešteto dobrih priložnosti. Kozler in Gulič sta se omejila le na driblanje, do resnejših akcij pa ni prišlo. Dvakrat ali trikrat so Italijani poskusili preiti v protinapad, a se jim ni posrečilo, tako da so bili na koncu prvega polčasa demoralizirani. Še vedno so upali na zmago, a spoznali so, da jo bo težko doseči.

Po četrturnem odmoru so igralci spet prišli na igrišče. Že od prve minute so začeli visokošolci napadati, tako da je Tence v 5. minuti dosegel tretji gol. Potem pa je sledilo le tekanje po igrišču. Na obeh straneh so igralci zgubljali ugodne priložnosti za gole. Italijanski napad je bil prešibak, igralci niso bili preveč povezani med seboj, zato ni prišlo do pravih protinapadov. Po nekaterih brezuspešnih akcijah, strelja Tence v 15. min. korner; pri tem zabije Simich avtogol. Rezultat 4:0 za slov. visokošolce. Po tej akciji postane igra manj zanimiva, Italijani so obupani, a izkoristijo brezbrižnost Slovencev ter preidejo nekajkrat v napad, toda streli so previsoki. V 21. min. je Gulič sam pred vrati in doseže peti gol. Tri minute kasneje dobi žogo Tence, poda jo Kozlerju, ta pa Guliču, ki strelja v vrata 6:0 za slov. visokošolce. Zdi se, da so ti sedaj zadovoljni z rezultatom, zato se niti dosti ne zmenijo, ko poskusijo Italijani preiti v napad. Samassa poda Lovisolu, ta pa Simichu, ki izkoristi nepazljivost vratarja Sosiča in zabije edini gol v 30. minuti. Po tem prvem uspehu, so se Italijani nekoliko opogumili in v naslednjih 15 minutah so bili vedno pred slovenskimi vrati. Toda kot sem že omenil, si njihovi napadalci niso dobro podajali žoge in zato tudi niso dosegli več nobenega gola.

Tako se je končala prva tekma med slovenskimi in italijanskimi dijaki. Najboljši so bili: Samassa, Simich, Sponza; Meden, Tence, Stoka in Gulič. Rezultat je zadovoljil igralce in gledalce, čeprav so se slovenski dijaki bali, ker so spočetka misli, da bodo sestavljali italijansko ekipo tudi nekateri igralci Trieste (mladinci).

To je bil prvi korak za zbližanje med slovenskimi in italijanskimi dijaki. Čeprav je to zbližanje vidno le pri nogometnih tekmah, je to le že nekaj. Upamo, da ne bo ta tekma edina in da bodo sledile druge. Počasi se daleč pride, pravi pregovor. Ta je bil prvi korak in upamo, da se bodo v bodoče dijaki zbližali in sodelovali še na drugih področjih.

LOUIS ABRAM

Eriksen že prispel za «3-Tre»

TRENTO, 24. — Tudi Stein Eriksen je prispel v Italijo, da se udeleži smučarskih tekem «3-Tre». Prispela sta nadalje Američana Miller in Burden, ki sta se udeležila svetovnega prvenstva v Aareju in nedavnega mednarodnega akademskega tekmovanja. Pričakujejo pa še Francoze, Švicarje in Nemce. Prišel je pa že tudi Kanadčan Kirby.

TENIS

ALEKSANDRIJA, 24. — Rezultati današnjih tekem na turnirju za mednarodno prvenstvo Aleksandrije:

Moški posamezno - četrtfinale: Morea (Arg.) - Merlo (It.) 6:4, 6:2, 7:5.

Ženske posamezno - polfinale: Zehden (Nemč.) - Morris (ZDA) 6:4, 6:0; Abbas (Egipt) - Ward (V. B.) 6:4, 6:4.

* * *

MIAMI BEACH, 24. — Današnji rezultati tukajšnjega mednarodnega teniškega turnirja:

Mottram (V. B.) - Rubinoff (ZDA) 1:6, 6:3, 6:3; Davidson (Šved.) - Garrido (Kuba) 9:7, 3:6, 6:2; Burrows (ZDA) - Longshore (ZDA) 6:4, 8:6; Mulloy (ZDA) - Driscoll (ZDA) 6:3, 6:2; Millet (Meh.) - Arnold (ZDA) 4:6, 6:2, 6:2; Nielsen (Dan.) - Lurie (ZDA) 2:6, 6:4, 6:2; Stewart (ZDA) - Crowther (ZDA) 6:0, 6:2; Larsen (ZDA) - Schaffer (ZDA) 6:4, 6:1; Seixas (ZDA) - Froeling (ZDA) w.o.; Kaiser (ZDA) - Green (ZDA) 5:7, 7:5, 6:4.

Robinson zasluži tudi na tak način

NEW YORK, 24. — Bivši svetovni prvak Ray Robinson-Sugar je dobil po tožbi 15.000 dolarjev. Tožil je namreč list «Amsterdam News» iz New Yorka, ki je januarja 1951 napisal, da je Robinson med svojim bivanjem v Parizu ženo pretepel. Robinson in žena sta to zanikala in tožbo dobila. Po prizivu pa je sodnik vrhovnega sodišča znižal odškodnino s prvotnih 25.000 dolarjev na 15.000.

LONDON, 24. — Senzacijo je pripravil mladi waleški boksar Dai Dower, ki je v svojem trinajstem dvoboju, odkar je profesionalec, premagal s k.o. že v drugi rundi bivšega svetovnega in britanskega prvaka mušje kategorije Terryja Allena. Dower ima šele 20 let.

PIACENZA, 24. — Zaostala prvenstvena tekma med Piacenzo in Piso se je končala s 3:2 (2:1).

V Rim odpotovala delegacija notranjih komisij CRDA v Tržiču

V tem mesecu bo izgubilo zaposlitev 6.000 delavcev, če ne bo novih naročil

Zaradi vedno bolj kritičnega položaja tržiških ladjedelnic, o katerem so sindikalna vodstva pa tudi samo ravnateljstvo že pred nekaj meseci obvestila tudi pokrajinske oblasti, je v torek odpotovala v Rim delegacija notranjih komisij CRDA, katero sestavljajo Dorino Novelli, Armando Righi in Francesco Oliviero.

Delegacija bo kot predstavnik tržiških ladjedelniških delavcev obiskala predsednika parlamenta in predsednika senata ter ministra trgovinske mornarice. Omenjene bodo trije sindikalisti obvestili o stanju tržiških ladjedelnic, ki prihajajo v vedno hujšo krizo.

Kot je znano je moral tudi predsednik pokrajinskega sveta na zadnji seji v Gorici priznati, da naši pokrajini zaradi krize v njenih največjih industrijskih podjetjih preti splošna gospodarska kriza, ki se že sedaj pojavlja, zlasti v goriški in tržiški občini. Znano je, da je že sedaj v ladjedelnicah zaposlenih nad 800 delavcev, katerim so tedenski delovni urnik zmanjšali na 40 ur ter da so pomoli prazni, ker novih naročil ni in sedanja zadostujejo komaj za skromno delo zaposlenih le do junija. S tem mesecem bo imelo zaposlitev komaj 25 odst. delavcev, kar pomeni da bo 6.000 ljudi ostalo na cesti, če ne pridejo nova naročila.

Po nova naročila pa je odšla delegacija v Rim, in rimski vladajoči krogi, ki so še pred dobrim letom obljubljali goriški pokrajini vso pomoč, bodo morali resno proučiti izjave delegacije in resolucijo, ki so jo v imenu prebivalstva Goriške podpisali številni pokrajinski in občinski svetovalci, vsa sindikalna vodstva ter druge množične organizacije.

Tržiške ladjedelnice doživljajo krizo, kakršne do danes od časa njihove ustanovitve niso poznale. Država mora storiti vse, da vsaj 8.000 delavcem v Tržiču zagotovi delo, kajti na 130.000 prebivalcev, ki jih šteje goriška pokrajina, je nad 13.000 nezaposlenih že tak dovolj jasen dokaz, kako malo se vladajoči krogi zanimajo za delovne ljudi.

Ukradeni kolesi

Te dni sta v Gorci postali žrtev tatvine 17-letna Jolanda Polo iz Ul. Rabatta štev. 19 ter 28-letna Mafalda Čibej, por. Fantini iz Ul. Garzarolli štev. 12. Kolesi sta izginili v času od 21.30 do 22. ure v hodniku stavbe v Ul. Pitteri 10. Polova je tamkaj pustila kolo, kakor po navadi, v času, ko je bila pri pouku krojnega tečaja. Čibejeva pa je odšla za trenutek na obisk k znancem. Tatvini sta bili prijavljeni policiji.

Sprejemanje delavk za Anglijo

Pokrajinski urad za delo v Gorici sporoča, da se bo v kratkem pričelo sprejemanje industrijskih delavk od 18 do 25. leta starosti. Zaradi tega vabi vse tiste delavke, ki imajo namen odpotovati na delo v Anglijo, da se zglasijo na uradu za delo v Ul. Crispi štev. 9 z listinami, ki dokazujejo delovno zmožnost, najkasneje do 2. aprila 1954.

Prosilke, ki jih bo najelo podjetje Holligwwerth v Angliji bodo tkale bombaž in rayon na navadnih in strižnih statvah.

DEŽURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Mantovan, Korzo Verdi 17 - tel. 28-79.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502 — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60 finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružni Gorica Ul. S. Pellico 1-II Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir, Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 20, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928 tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - 7 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst